

Turkish Studies

Educational Sciences

Volume 13/11, Spring 2018, p. 1005-1039

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13401>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ **Received/Geliş:** Nisan 2018

✓ **Accepted/Kabul:** Haziran 2018

✍ **Referees/Hakemler:** Doç. Dr. Dilek CERAN – Dr. Öğr. Üyesi Metin OKTAY

This article was checked by iThenticate.

HALKEVİ EĞİTİM FAALİYETLERİNDEN KURSLAR, KONYA HALKEVİ ÖRNEĞİ

Mustafa ÖZCAN - Gülsün KOÇER***

ÖZET

Türkiye’de ülkenin eğitim ve kültürüne katkıda bulunması amacıyla 19 Şubat 1932’den itibaren halkevleri açılmaya başlamıştır. Konya Halkevi de ilk açılan halkevleri arasındadır. Açıldığı tarihten itibaren diğer faaliyetlerinin yanı sıra eğitim faaliyetlerine de başlamıştır. Bu eğitim faaliyetleri, konferanslar, kurslar, yarışma ve münazaralar ile Pazar sohbetleri çerçevesinde şekillenmiştir.

Konya Halkevinde yapılan eğitim faaliyetleri arasında önde gelenlerden biri de çeşitli alanlarda verilen kurslardır. Bu kurslar ihtiyaca göre şekillenmiş ve gerek duyulduğunda tekrarlanmıştır. Kurslarda öğretmenlik gönüllülük esasına dayanır. Halkevinde açılan kursların başında okuma-yazma kursları gelir. Bu kurslar okula gitme şansı bulamamış ya da mezun olamamış vatandaşlara yöneliktir. Bu kursların bir ayağı da Konya Cezaevinde açılmıştır. Okuma yazma kurslarının yanında, lisan, matematik, fen gibi okul derslerine destek kursları, müzik ve spor kursları, meslek edindirme kursları ve belli mesleklere yönelik kurslar da açılmıştır. Bu kurslara katılım oldukça yüksek olmuştur. Genellikle kurs süresinin sonunda katılımcılar sınava tâbi tutulmuş, sınavı geçen öğrencilere kursu başarıyla tamamladıklarına dair belge verilmiştir.

Çalışmanın amacı Konya Halkevinde yapılan eğitim çalışmalarından kursların tarihi, kapsamı, içeriği ve uyandırdığı yankıları tespit etmek suretiyle Konya Halkevinin eğitim ve kültüre katkısının niteliği hakkında somut bilgiler ortaya koymaktır. Bu bilgiler halkevlerinin ülke çapında yürüttüğü eğitime yönelik çalışmaların gerçekçi bir düzlemde değerlendirilmesine katkıda bulunacaktır. Ayrıca

* Prof. Dr. Selçuk Üniversitesi (Emekli Öğretim Üyesi), El-mek: mustozcan1949@gmail.com

** Dr. Öğr. Üyesi Necmettin Erbakan Üni. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, El-mek: gulsunkocerr@gmail.com

söz konusu bilgilerin Cumhuriyetin ilk yirmi beş yılına yönelik sosyoloji ve eğitim tarihi çalışmalarına yardımcı olması da amaçlanmıştır.

Bu çalışmada söz konusu kurslar nitel araştırma yöntemiyle incelenmiş ve dönemin gazetelerinde kurslara dair yayımlanan duyuru, haber ve yazılar esas alınmıştır. İlk etapta halkevinin faaliyette olduğu 1932-51 yılları arası Konya'da yayımlanan gazeteler taranmış, halkevi ile ilgili duyuru, haber ve yazılar tespit edilmiş, sonra halkevinin açtığı kurslara dair olanlar nitel araştırma yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Konya Halkevinin açtığı kurslar söz konusu belgeler ışığında değerlendirildiğinde, bu kursların okula devam eden-edemeyen gençler, okul çağı geçmiş kişiler, mahkûmlar gibi toplumun bütün kesimlerine hitap ettiği görülür. Kursların temel amacı vatandaşların eğitimine katkıda bulunmaktır, söz konusu kurslar büyük ölçüde amacına ulaşmıştır. Bu başarının temelinde halkın bu kuruma teveccühü ve halkevi üyelerinin istikrarlı çalışmaları kadar halkevinin büyük ölçüde devlet desteği almış olmasının da payı büyüktür.

Anahtar Kelimeler: Halkevi, eğitim, kurs, Konya

COURSES FROM EDUCATION ACTIVITIES IN COMMUNITY CENTER, KONYA COMMUNITY CENTER SAMPLE

ABSTRACT

In Turkey to purpose of contribution of its education and culture Community Center were opened since February 16, 1932. Konya Community Center was among the first ones. Since the date it was opened it started its training activities as well as beside the other activities. These training activities have been shaped by conferences, courses, competitions, debates and Sunday speeches.

One of the leading educational activities in the community center of Konya was the courses given in various fields. These courses were organized according to the needs and they were repeated when it was necessary. Teaching in these courses was based on volunteering. Reading and writing courses were initial ones among the opened courses in Konya. These courses were for the people who couldn't have a chance to attend the school or ungraduated ones. One part of these courses was opened in the prison of Konya. Beside the literacy course, supporting courses for school subjects such as language, math, science, music and physical education courses or vocational courses and courses for specific professions were opened. Attendance of these courses was high. Generally end of the course participants were tested and the certificates were given to the participants who were successful.

The purpose of the study is to reveal concrete information about the nature of the education and cultural contribution of Konya Community Center by determining the history, scope, contents and repercussions of the courses from the educational studies conducted in the Konya Community Center. This information will contribute to a realistic assessment of the educational activities conducted by community residents across the country. It is also aimed that this

information helps the sociology and education history studies for the first twenty-five years of the Republic.

In this study the courses were examined by qualitative research method and the announcements, news, and the articles published in newspapers and magazines about the courses were taken as basis. In the first stage, the newspapers published in Konya between 1932 and 1931, during which the people were active, were screened, announcements, news and writings about the community were identified and then the courses opened by the community were evaluated by qualitative research. When the courses opened by Konya Community Center are evaluated in the light of these documents, it can be seen that these courses appeal to all sections of the society, such as young people who are not able to attend school, school attendants, prisoners. The main aim of the courses is to contribute to the education of the citizens, the courses have reached its goal for a great measure. At the heart of this achievement is the fact that the public has received considerable government support, as well as the trust of the people and the steady work of the members of the community.

STRUCTURED ABSTRACT

Approximately the 10th anniversaries of the Republic, three new institutions were introduced to promote and develop Turkish culture. One of them was the Turkish Language Examination Society, the other was the Turkish Historical Society, and the third was the Community Centers. The Konya Community Center was founded with the first sixteen community houses. The Konya Community Center is one of the leading institutions of the hundreds of people who are brought to the square afterwards for the protection, revitalization and development of Turkish cultural products. Among the various activities of this community, which has many services for Turkish culture, activities for public education are important. These training studies; courses on a variety of topics, regular conferences, contests related to the arts, debate, and market conversations that range from law to health.

One of the leading educational activities in the Konya Community Center is the courses given in various fields. These courses are tailored to the needs and repetition when needed. Teachers in the courses are based on volunteerism. At the beginning of the courses opened in the community house are literacy courses. These courses are aimed at citizens who have not had a chance to go to school or have not graduated. One of these courses was opened in Konya Prison. In addition to literacy courses, support courses for language courses such as language, mathematics and science, music and sports courses, vocational courses and courses for specific professions have also been opened. Participation in these courses was quite high. At the end of the course, the participants were generally tested and a certificate has been given to the students who passed the exam successfully.

The Konya Community Center has not only been able to open various courses on its own, but has also continued these courses by taking advantage of the various schools in the city. Sometimes the number of female - male illiterate people who went to these courses increased considerably, reaching a thousand figures at the end of the

year. The courses in prison have really come to the fore. From time to time, ceremonies were held to give the certificate to the literate learners at the end of the course, including the Governor of Konya, the Director of the National Education, the Director of the Community Center, as well as the representatives of the literate lecturers.

In the prison, the Community Center which was not satisfied with just reading and writing, opened a library there and helped with the book that it created in the prison. By buying new books to enrich this library in prison, it was supported the prisoners' literacy and aspirations. As the prison prosecutor has publicly explained, the Konya Community House has been appreciated in this regard. These literacy courses of the Konya Community Center spread in some cases to eight ten schools and served as some kind of non-formal education and training. Thousands of people have joined our social life by teaching reading and writing, and have become able to facilitate their own work. At school, the trainees have not only increased knowledge and empathy in many subjects, but have also become more socialized in relation to the communities and environments in which they are located.

It is not easy to group courses. There are courses that are incompatible with each other because the society needs it. However, some of them can be considered as courses for getting a job. Some are socialization tools and courses to improve personal enjoyment and ability. Examples of this course are shooting courses, skiing related courses. Since the end of these courses, more professional steps have been taken and a club about shooting sport has been established in the city. It has been determined that sporting courses such as boxing, referee course have also participated in the body organization of Body Training.

Some courses are especially courses for the profession of accounting, stenography, typewriter, sewing and sewing courses. Those who finish these things can practice their profession to earn money by developing what they learn in society. Some of them can do soil, vineyard, garden work more consciously in the light of new knowledge they learn here. They can increase their profits by getting more yield from the soil. An agricultural course is an example of this. Sometimes it is not enough to use theoretical knowledge and sometimes some practical examples have been done.

The greatest demand for the courses opened by Konya Community Center came from the students in those schools who were studying and teaching in those years. Therefore, it is normal that these courses should be regarded as students in the first place. It is noteworthy that even for today's education and training, it is important for young people to get involved, to get reinforcements from the lessons they have lagged behind, and to achieve this achievement without spending any money on this path.

A fact that is evident in courses for women, such as flowers, irons, clothes, is a: There are very few female or female students attending these courses. Another is the lack or lack of staff to give these courses. As a matter of fact, the number of students in these courses has been expected to increase with time and it has been determined that these expectations have been realized in the following years. In short, Konya Community Center has also undertaken the task of getting people profession in the

context of cultural development activities of the society and has been successful in this subject. Starting from the accounting course he opened in his first year, it has helped the people to grow up, to learn, to read and write, to correct the cultural deficiencies with the courses opened in various fields. Speaking in the language of economy, the Konya Community Center has invested in people. Human investment means investment in the country, the nation and the state. It has represented the possible understanding of consciousness of the human being by the survival of the nation and the country.

When the announcements, news and writings of the Konya Community Center from the foundation date of 19 February 1932 to 11 August 1951 were closed, it was observed that there was a numerical increase in these activities in the 1940s when the courses organized in the community center started in 1933 and the news direction of the writings are evaluated. In parallel with the decline of Konya Community Center's activities after 1950, the news decreased greatly.

It is seen that Konya Community Center aims to contribute to the education of citizens of all ages as a basis with the courses opened. It is possible to say that the variety of courses offered is appealing to every segment of the society, especially because the participation in literacy courses is high and the courses are continuing to a great extent. At the heart of this success is the fact that the public has received considerable government support, as well as the enthusiasm for this institution and the steady work of the members of the community.

These activities organized by the Konya Community House will contribute to the sociology and education history studies for the first twenty-five years of the Republic to a great extent.

In addition, these activities can be taken as examples of activities designed to improve the public education and cultural environment, organized in the community in studies. The diversity of such activities, largely addressing all segments of the population and stability is an important example for organizations to be organized in the field of education and culture from now on.

In this study, educational activities of Konya Community Center are examined in the context of announcements, news and writings. Since the study was taken on the axis of periodical publications, some problems were encountered in bibliography and footnote system. In the newspapers, the news about the topic is mostly titled but the author is not mentioned, sometimes the title is not mentioned. For this reason, footnotes are arranged in the form of author name, date and page number, if author name is given. If there is no author name, the footnotes are arranged as title of news, date and page number. If both are not available, the footnotes are arranged as the regular publication name, date, and page number. Similarly, if author name is given, the references are arranged as author name, date, title of news, periodical name and page number; if there is no author name, the references are arranged as title of article, date, periodical name and page number; if both are not available, periodical name takes first place.

Keywords: Community Center, education, course, Konya

Giriş

Türkiye’de ilk halkevleri 19 Şubat 1932 tarihinde açılmıştır. Konya Halkevi de ilk kurulan halkevleri arasındadır. Konya ile birlikte Ankara, Afyon, Aydın, Bolu, Çanakkale, Bursa, Çanakkale, Malatya, Denizli, Diyarbakır, İzmir, Samsun, Eskişehir ve İstanbul şehirlerinde de halkevleri kurulmuştur. 1951 yılında halkevlerinin kapatılmasına kadar faaliyetini sürdürmüş olan Konya Halkevi, döneminin gözde halkevlerindedir.

Halkevinde yürütülen faaliyetlerin önemli bir kısmını eğitim faaliyetleri oluşturur, söz konusu faaliyetler de büyük ölçüde çeşitli konularda düzenli olarak verilen konferanslar, mahalle sohbetleri, yayımlanan kitaplar ve halka yönelik kurslardan müteşekkildir (Akhan, 2011: 77).

Halkevi bünyesindeki Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi kendilerine gelen taleplere ve tespit ettikleri ihtiyaca göre kurslar düzenlemekle yükümlüdür. Halkevleri Teşkilât, İdare ve Mesai Talimatnamesine göre şubenin görevleri şöyle belirlenmiştir:

“Bu şube mahalli idarelerle belediyelerin ve hususî teşebbüs erbabının; okutup yazdırmak, ecnebi lisanı ve fen dersleri vermek, sanat öğretmek, amelî hayat bilgileri talim etmek gibi ferdi takviyeye matuf teşebbüslerini yakından ve sağlam bir alâka ile takip ederek istenilen şekilde çalışmalarına ve istenilen neticeye varmalarına yardım eder. Teknik ve ihtisas mektep ve kursları açtırmağa bilhassa ehemmiyet verir.

Halkevlerinde bu bilgi müesseselerinden mümkün olursa hepsi olmazsa birkaçı açılacaktır. Ders ve kurslarda vatandaşların fikrî seviye ve tahsil derecelerine göre okumak yazmak, tarih ve yurt bilgileri, medenî bilgiler, ecnebi lisanı, hesap, muhasebe usulü ve makine yazısı gibi hayatı kazanmak için faydalı dersler, metot ve usulleri öğretilir.” (Babalık, 16 Mart 1932: 2).

Konya Halkevinin kurulduğu yıl öncelikle üye yazma ve kadrolarını tamamlama işi ön planda olduğundan eğitim faaliyetleri ikinci planda kalmıştır. Birinci kuruluş yıldönümünde Halkevi Başkanı Ferit Uğur, Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesinin çalışmalarını özetlemiş ve planlanan faaliyetler hakkında bilgi vermiştir. Halkevi Başkanı Ferit Uğur’un konuşmasında haber verdiği bu faaliyetlerle ilgili Halkevi duyurusu, kısa bir müddet sonra basında şöyle yer almıştır:

“Halkevinden:

Fransızca dersi Almanca dersi, İngilizce dersi, Daktilo dersi Hesap, Ticaret ve Usulü Muhasebe dersi, Bankacılık dersi, Medenî Bilgiler dersi, 25 Teşrinisâni 1933 tarihinden itibaren Halkevi tarafından açılacak olan yukarıdaki derslere devam etmek isteyen hanım ve erkeklerin şimdiden isimlerini Halkevine kaydettirmeleri temenni olur. Dersler ücretsizdir.” (Babalık, 13 Teşrin-i sâni 1933: 2).

Halkevlerinin ilk yıllarında özellikle Halkevinin kuruluş yıldönümü törenlerinde Halkevi Başkanı, o yılın faaliyetleri hakkında bilgi verir. Konya Halkevinin Başkanı Ferit Uğur da 1935 yılındaki konuşmasında kurslarla ilgili bir hayli açıklamada bulunmuştur:

“Millet mektepleriyle yakından alâkadar olan bu şubemiz üç seneden beri Gazi mektebinde Almanca, Fransızca, daktilo, muhasebe usulü dersleri açmaktadır. Bu dersleri meccani ve muntazam bir surette okutan hamiyetli arkadaşlarımızla, orta mektebin son sınıfından ikmale kalan çocuklara haftada iki gün Evimiz çatısı altında riyaziye dersleri veren ihtiyat miralay muhterem üstat İsmail Hakkı’ya samimi teşekkürlerimi önünüzde sunmayı bir kadirşinaslık borcu biliriz. Yine bu şubenin teşebbüsüyle iki ay evvel hapisyanede bir kurs açıldığını yukarıda arz etmiştim.”(Halkevi Çalışmaları, 5 Mart 1935: 1)

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi Fransızca, İngilizce, Matematik kurslarıyla bir yandan münaveer vatandaşların bilgilerini arttırmak için imkânlar temin ederken bir yandan da okuma

yazma bilmeyen vatandaşları okutmak için çeşitli ilkokullarda Halk dershaneleri açarak yalnız 1950 yılında yüz kırk dört erkek ve kırk üç kadına okuma yazma öğretmiştir. Komite aynı zamanda cezaevinde açtığı iki grup okuma yazma kursuyla pek çok mevkuf vatandaşın okuma yazmasını sağlamıştır (Halkevinin Yıllık Çalışması, 21 Şubat 1950: 1-2). Tek bir yılda yapılan çalışmalar bile Konya halkevinin halk eğitimine yaptığı katkıyı açıkça ortaya koymaktadır.

Burada olduğu gibi kursları başlangıç yıllarında gruplandırmak mümkün değildir. Ancak 1936'dan itibaren bu kurslarla ilgili çalışmalar yoğunlaşmış ve basına daha ayrıntılı haberler yansımıştır.

Çalışmanın amacı 1932-1951 yıllarında faaliyet gösteren Konya Halkevinin eğitim çalışmalarından kurslar hakkında somut bilgilere ulaşmak ve Konya Halkevinin şehrin eğitim ve kültür hayatına yaptığı katkının niteliğini tespit etmektir. Bu bağlamda Konya örneğinde ele alınan bilgiler Türkiye genelinde halkevlerinin eğitime ve kültür hayatına katkısı hakkında önemli bilgiler sağlayacaktır. Ayrıca çalışmanın Cumhuriyetin ilk yıllarına ait eğitim tarihi çalışmalarına yardımcı olması da amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemi kapsamında değerlendirilen doküman analiziyle yapılandırılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 187).

Bu çalışmada Konya Halkevinin eğitimle ilgili faaliyetleri basında yer alan duyuru, haber ve yazılar çerçevesinde incelenmiştir. Çalışma, süreli yayınlar ekseninde ele alındığı için kaynakça ve dipnot sisteminde kimi problemlerle karşılaşmıştır. Gazetelerde konu ile ilgili haberler çoğunlukla başlıklı fakat yazar belirtilmeden verilmiş, bazen bu haberlere başlık da konulmamıştır. Bu sebeple dipnot verilirken yazar adı varsa, yazar adı, tarih ve sayfa numarası, yazar adı yoksa haber adı tarih ve sayfa numarası, her ikisi de yoksa süreli yayın adı, tarih ve sayfa numarası şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenleme kaynakçada yazar adı varsa yazar adı, tarih, haber başlığı, süreli yayın adı ve sayfa numarası; yazar adı yoksa, yazı başlığı, tarih, süreli yayın adı ve sayfa numarası şeklinde düzenlenmiş ne yazar adı ne de yazı başlığı bulunmayan durumlarda süreli yayın adı başa alınmıştır.

Bulgular

1. Okuma-yazma Kursları

Okuma-yazma kursları Türkiye'nin her yerinde açılan halkevlerinin düzenlediği en önemli faaliyetler arasındadır. En büyük merkezlerden en küçük köylere kadar mümkün olan her yerde açılmıştır. 1944 yılı itibariyle Siirt'te on farklı noktada Türkçe okuma-yazma kursu açıldığı tespit edilmiştir (Kardaş, Summer 2014: 417).

Konya Halkevinin de kuruluşundan kapanışına kadar üzerinde büyük ciddiyetle durduğu faaliyetlerden biri okuma-yazma kursları olmuştur. Toplumun her kesiminden okula gitme imkânı bulamamış yetişkine hitap eden bu kurslar Konya Halkevi bünyesinde yapılan en kapsamlı eğitim çalışmasıdır. Okuma-yazma kursları ile bilgileri büyük ölçüde Konya basınından takip etmek mümkündür.

Okuma-yazma kurslarıyla ilgili basında çıkan ilk haber 1935 yılına aittir. Söz konusu haberde Hâkimiyeti Milliye ve Akif Paşa okullarıyla hapishanede açılan dershanelerde yapılacak sınav sonuçlarının, 20 Mart 1936 Cuma günü açıklanacağı bildirilir. (Halk Dershanelerinin Sonuçları, 18 Mart 1935: 2).

1937'den itibaren bu kurslar daha düzenli ilerlemiş ve kurslara katılma şartları da basın yoluyla duyurulmaya başlamıştır.

Yeni Ses gazetesinde çıkan haberde; 1 İkinci kânun 1937 ‘den itibaren halkevinin göstereceği yerde bir kurs açılacağı, bu kursa 17 yaşına kadar olup esnaf yanında bulunanlar ve ilk mektep mezunu olmayanların alınacağı ve söz konusu kursu başarıyla bitirenlere birer vesika verileceği duyurulur. Ayrıca kursların gece olacağı, bu kurslara katılmak isteyenlerin her gün halkevi sekreterine müracaat edebileceği açıklanır (*Yeni Ses*, 29 Birinci Kanun, 1936).

Konya Halkevi kurs faaliyetini belli bir yaş grubuyla sınırlı tutmamaya çalışmış, tahsil mecburiyeti yaşını geçirmiş veya yersizlikten mekteplere alınmamış genç nesil için münasip bir yerde bir (B) okuma yazma ve biraz da hayatî bilgiler verme kursu açmayı kararlaştırmıştır.

Kurs için talebe (öğrenci) tedariki yalnız ilanla yapılmaz. Komite üyelerinden ve lise öğretmenlerinden Şevki Tortuş ve Mustafa Asım ve emekli öğretmen İbrahim Kendi’den oluşan bir komisyon çarşıya çıkarak dükkân ve mağazalarda bu kabil tahsile muhtaç gençleri teşvik etmişler ve bunları halkevinde toplayarak film göstermişler ve daha sonra da sorunu anlatmışlardır (*Yeni Ses*, 23 İkinci Kânun, 1937).

Halkevinin Halk Dershaneleri ve Kurslar Komitesi tarafından okuma yazma bilmeyenlere yönelik faaliyetlerle ilgili haber ve duyurular 1943 yılında da devam etmiştir. 1943 yılında iki yeni kurs açılmıştır. Bunlar, okullara devam edemeyerek hayata atılmış ve çoğu çirak bulunan çocuklara ait (A) ve (B) kurslarıdır. Her Pazar öğleden sonra faaliyette bulunan bu kursların öğrencisi daha başlangıç günlerinde elliye bulmuştur. Kurslar komitesi başkanı Memduh Yavuz Süslü ve komite üyesi Şevki Tortuş, öğrencilerin devamı ve sorunlarıyla yakından ilgilenmişlerdir. Bu çocukların, Konya eşrafından Nesip Şeker ve Nuri Keleş’in yardımlarıyla şehir hamamlarına sevk edilerek maddî temizliklerinin yapılması da temin edilmiştir (*Ekekon*, 30 İkinci kânun 1943).

Konya Halkevi esnaf çıraklarının meslekî bilgilerini arttırmak, yarınlarını sağlamak amacıyla açtığı kursların yanında, umumî mahkûmlar için bir okuma yazma kursu da açmıştır.

Cezaevinde açılan kurslar mahkûmlar tarafından büyük ilgi görmüş, ilk etapta yetmiş iki mahkûm kayıt yaptırmıştır. Bu kursun öğretmenliğini Ortaokul Müdürü Oğuz Çörüş üstlenmiştir (*Ekekon*, Sayı: 2050, 8 Mayıs 1943).

1943 yılı Haziran ayı başlarında Halkevi Reisliği şöyle bir duyuruda bulunmuştur:

“İlk mektep derecesinde tahsil görüp şahadetname almamış olanlara evimizde bir kurs açılacaktır. Bu kursa devam ve ehliyet gösterenler ilk mektebin birisinde imtihan edilerek kendilerine şahadetname verilecektir.

Devairde veya hariçte arzu edenlerin evimiz bürosuna müracaatları...” (*Ekekon*, 12 Haziran 1943:2).

1944’te de bu çalışmalar hız kazanarak devam etmiş, Konya Halkevi, CHP Genel Sekreterliği’nin bu husustaki teşvikinden de mülhem olarak şehrin yedi yerinde halka mahsus ulus okulları açmıştır.

Yayımlanan bilgilere göre kurslar, (16-60) yaş arasındaki vatandaşlara mahsus olarak ve 15 İkinci teşrin 1944 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır. Haftanın Pazartesi, Çarşamba ve Cuma akşamları saat 19.00-21.00 arasında öğretim yapan bu kurslar, Akif Paşa, Hâkimiyet-i Milliye, Gazi, Cumhuriyet, İhsaniye, Altınçeşme, Köprübaşı okullarında açılmıştır (Millet Mektepleri, 11 İkinci teşrin 1944: 2).

Bu kursların dönemlik çalışmaları dört ay sürmüş ve 16 Mart 1945 Cuma günü gündüz kadınların akşam da erkeklerin kendi okullarında imtihana alınacakları duyurulmuştur. (Halk Dershaneleri Çalışmasını Bitirdi, 6 Mart 1945: 2).

25.3.1945 Pazar günü saat 10.00'da Halkevinde muhtelif ilkokullarda açılan okuma yazma kurslarından mezun olanlara törenle belgeleri dağıtılacağı haberi basına yansımıştır (*Ekekon*, 22 Mart 1945). Söz konusu tarihte dört ay önce açılan okuma yazma kurslarını bitirenlere törenle belgeleri verilmiş, törene saat 10.00'da başlanmış, Isparta milletvekili Kemal Turan ile CHP parti başkanı Halis Ulusan, Halkevi Başkanı Mithat Şakir Altan ve 11 kurs öğretmeni bu törende bulunmuştur. Törende Halkevi Başkanı diplomalar verilmeden önce bir konuşma yapmış, Halkevlerin bu önemli görevi başarıyla yerine getirdiğini, öğretmenlerin değerli çalışmaları ile her yurttaşın belge almaya hak kazandığını anlatmıştır. Bundan sonra milletvekili Kemal Turan söz alarak, öğrencileri başarılarından dolayı tebrik etmiş, okuma yazmanın feyzinden bahsetmiş, bu feyzin ömür boyunca, iş ve mesleklerini yaparken yararını görececeklerini söylemiştir. Diplomalar, milletvekili, parti başkanı, Halkevi Başkanı tarafından verilmiş, törenden önce ve sonra bando çalmıştır (*Ekekon*, 31 Mart 1945).

Konya Halkevi, 1945 Aralık ayının on beşinden itibaren başlamak üzere (A) ve (B) olmak üzere cezaevinde iki okuma yazma kursu açmıştır. Kursa ait masa, sıra, halkevince temin edilmiş, Yayın Komitesi tarafından daha önce cezaevinde kurulan kitaplık da zenginleştirilmiştir. Cezaevi müdürünün de desteğiyle kitaplar tanzim edilmiş, başına becerikli bir kişi görevlendirilmiştir (*Ekekon*, 14 Aralık 1945).

Bu kurs süresince A ve B dersliklerinde yüzerden iki yüz tutuklu vatandaş ders görmüş. Büyük bir salon derslane haline getirilmiş, halkevi tarafından kitap ve dergi temin edilmiştir. Pazar günü hariç her gün dersler verilmiş ve bu tutuklulara kalem, defter hususunda yapılacak yardımın çok yerinde olacağı da hayırseverlere duyurulmuştur (*Selçuk*, 26 Aralık 1945).

Halkevi 1946 yılının hemen başında yapılan bir toplantıda, Halkevi Millî Eğitim Müdürlüğünün de onayını ve desteğini sağlayarak şehrin muhtelif yerlerinde ve cezaevindeki okuma yazma kurslarına ilâveten yeni okuma yazma kursları açmaya karar vermiş, buna ait teşebbüs ve tedbirleri almıştır (Halkevi Çalışmaları, 23 Ocak 1946: 2). Bu çerçevede cezaevinde de açılacak bu kursun öğretmenliğini Kurslar Komitesi Başkanı Sabit Günbay'ın yapacağı haberi de basına yansımıştır (Cezaevinde Kurs, 5 Aralık 1945: 2).

Konya Halkevi, cezaevindeki bu okuma yazma kurslarının düzenli yürütülmesi için bütün imkânlarını kullanmıştır. Öyle ki Cumhuriyet Savcılığı bu konuda son derece duyarlı davranan Konya Halkevine, basın yoluyla teşekkür etmiştir. "Cumhuriyet Savcılığının Açık Teşekkürü" şöyledir:

"C. Savcılığının Açık Teşekkürü

Cezaevimizde açık olan ve A. B olmak üzere iki gruba ayrılan ulus okulunda, iki yüz tutağa haftada altı gün ders okutulmaktadır.

Halkevi okula ilk yardım olmak üzere iki başöğretmen tayin etmiş ve dershaneye sıra, masa yapılmak üzere bir miktar tahta, yüz alfabe ve yüz okuma kitabı ile bir takım harita ve tebeşir göndermek suretiyle okurların ihtiyacını temin buyurmuşlardı.

Kıymetli Halkevinin bu değerli himmetinden dolayı minnet ve şükranlarımızın iblağına sayın gazetenizin tasavvurunu rica ederiz.

C. Savcısı Nusret Tunca" (Selçuk, 12 Ocak 1946:2)

Cumhuriyet Savcısının da belirttiği gibi halkevi, cezaevinde sadece kurs açmakla kalmamış, sınıflara devam eden hükümlülerin yararlanmaları için orada bir de dört yüz kitap mevcutlu bir kitaplık açmıştır. Açılan bu kitaplıkta cezaevindekilerin yararlandıkları görüldüğünden imkân nispetinde bu kitaplığın genişletilmesine ve kitapların çeşitlendirilmesine karar vermiştir (Halkevi Haberleri, 27 Mart 1946: 2).

1945 yılında olduğu gibi 1946 yılında da okuma yazma kursları açılmıştır. Hâkimiyeti Milliye, Köprübaşı ve Akif Paşa ilkokulunda erkek ve kadın ayrı ayrı okuma yazma kursları 15 Şubat 1946 tarihinden itibaren başlar. Bu kurslara ilköğretim çağı dışında kalan vatandaşların kayıt olabilecekleri bildirilir ve kayıt olmak isteyenlerin 15 Şubat 1946 tarihine kadar her gün bu okulların başöğretmenlerine kayıt yaptırabilecekleri duyurulur (Okuma Yazma Kursları, 6 Mart 1946: 26).

Halkevince şehirde cezaevinde açılan altmışar öğrencili iki okuma yazma kursundan başka Gazi İlkokulu'nda yirmi altı erkek, Topraklık okulunda on sekiz kadın, Necatibey Okulu'nda otuz kadın mevcutlu okuma yazma kursular açılmış ve kurs öğrencilerinin sayısı yüzü kadın ve iki yüz altmış altısı erkek olmak üzere üç yüz altmış altı öğrenciyi bulmuştur (Halkevi Haberleri, 20 Mart 1946:1).

Halkevinin muhtelif okullarda 15 Şubat 1946 tarihinden itibaren açtığı okuma yazma kursları Mayıs ayı ortasında bitmiştir. Bu yüzden 19.5.1946 Pazar günü saat 15.00'de Halkevi salonunda Kurslar Komitesi'nin diğer komitelerle birlikte yaptığı toplantıda ve bu kursların öğretmenlerinin katılımı ile bitirenlere belgeleri dağıtılmıştır (Halkevi Haberleri, 17 Mayıs 1946: 2).

Öte yandan cezaevinde açılan okuma yazma kurslarının sona ermesi dolayısıyla 3 Haziran 1946 Pazartesi günü cezaevinde diploma dağıtma töreni yapılmış, buradaki kurslarda yüz altmış sekiz vatandaşın okuma yazma öğrendiği belirtilmiştir (Cezaevi Kursu, 3 Haziran 1946: 2).

Törene hükümlülerin söyledikleri İstiklâl Marşı ile başlanmış, Konya Valisi İzzet Çağpar'ın veciz bir hitabesini müteakip Kurslar Komitesi adına Sabit Günbay kurs çalışmaları hakkında bilgi vermiş; hükümlülerin manevî kalkınmasında okul, kütüphane ve konferansların tesirinden bahsetmiştir. Cumhuriyet Savcısı Nusret Tuncer de cezaevleri ve asrî cezaevlerinin olumlu tesirlerini anlatmıştır. Bir hükümlü de arkadaşları adına gelenleri selâmladıktan ve halkevine teşekkür ettikten sonra eski ve yeni cezaevlerini karşılaştırmış, kurstan ne ölçüde yararlandıklarını belirtmiş ve sonunda "hak ve hukuka hürmet etmenin en mukaddes vazife olduğunu" öğrenmiş bulduklarını bildirmiştir. Diplomaların dağıtımının ardından Onuncu Yıl Marşı'yla tören sona ermiştir (Cezaevinde Tören, 11 Mayıs 1946: 2).

Öte yandan Halkevi'nin dört okuma –yazma kursunun yanında Gazi Okulu'nda erkeklere, Sadırlar ve Necatibey Okulu'nda kadınlara mahsus sınıflarda derslere başlanmıştır (Kurslar Açıldı, 9 Mart 1946: 2).

1947 ve 1948 yıllarında var olan kurslar sonuçlandırılmış, 1949 yılına kadar yeni kursların açılacağına dair bir açıklama yapılmamıştır. 23 Aralık 1948 Perşembe akşamı Halkevinde yetkili kurullarca yapılan toplantıda 3 Ocak 1949'dan itibaren Halkevi adına Akif Paşa, Altunçeşme, Gazi ve Hâkimiyet-i Milliye okulları ile cezaevinde kadın ve erkekler için birer halk dershanesini açılmasına ve derslerin ilkokul öğretmenleri tarafından verilmesine karar verilmiştir (Halk Dershaneleri, 24 Aralık 1948: 1).

Halkevi tarafından Sedirler, Altunçeşme ilkokulları ile cezaevinde açılan halk dershaneleri dönem sonuna kadar çalışmalarını sürdürmüştür. Kursların bitiminde de kursta başarı gösterenlerin diplomalarının yakında verileceği bildirilmiştir (Halk Dershaneleri, 1 Haziran 1949: 2).

1950 yılında Halkevinin Kuruluş Yıldönümü'nde Halkevi Başkanı'nın verdiği bilgiler okuma yazma kurslarının hangi boyutta olduğunu ortaya koymuştur:

"Bu komitemiz Fransızca, İngilizce, Matematik kurslarıyla bir yandan münevver vatandaşların bilgilerini arttırmak için imkânlar temin ettiği gibi okuma yazma bilmeyen vatandaşları okutmak için çeşitli ilkokullarda halk dershanelerini açarak 144 erkek ve 43 kadına okuma yazma öğretmiştir. Komite aynı zamanda Cezaevinde açtığı iki grup okuma yazma kursuyla

pek çok mevkuf vatandaşın okumasını sağlamış bulunmaktadır.”(Halkevi Yıllık Çalışması, Ekekon, Sayı:3088, 21 Şubat 1950: 1-2).

Konya Halkevi Başkanı, Halkevlerinin Kuruluş Yıldönümü programında bir yıl öncesinin faaliyetlerini anlattığı gibi gelecekte yapmak istediklerini de ortaya koyar. Suat Abanazır da böyle yapmış, Halkevinin Kurslar Komitesi ile ilgili değerlendirmelerde bulunurken açmayı düşündükleri kurslara dair şu bilgileri vermiştir:

“Kurslar Komitesi şehrimizde Ulurmak, Akçeşme, Sadırlar, Cumhuriyet ve Şehit Sadık ilkokullarında yakında birer halk dershanesi açacaktır. Buralarda okul dışında kalmış vatandaşlarımıza yazı öğretilen ve gerekli bilgiler verecektir.” (“Halkevi Çalışmaları”, 10 Şubat 1950: 2-3).

Görüldüğü üzere halkevi bünyesinde açılan okuma-yazma kursları her yaşta eğitim imkânı bulamış vatandaşa hizmet vermiş, mahkûmlar da bu hizmetten büyük ölçüde faydalanmıştır. Bu eğitim faaliyetleri halkevinin açılmasından kapatılmasına kadar kesintisiz sürdürülmüştür.

2. Okul Derslerine Yönelik Kurslar

Konya Halkevi, çeşitli sebeplerle okula gitme imkânı bulamamış vatandaşların yanında hâlihazırda okumakta olan gençlerin eğitimlerine de kurslar açmak suretiyle katkıda bulunmuştur. Bu kurslar lisan, edebiyat ve fen derslerini kapsamaktadır.

2.1. Lisan Kursları

Konya Halkevi’nde 1932 yılı Aralık ayında yapılan bir toplantıda, Halkevlerinin Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi, Muallimler Birliğinde verilmek üzere Almanca ve halkevi binasında verilmek üzere Fransızca kurslarının verilmesine karar verilmiştir (Halkevinde, 13 Kânunuevvel 1932: 2). Daha sonra bu kursların açıldığı ve ücretsiz olduğu, kurslara katılmak isteyen öğrencilerin bir hafta içinde kayıt işlemlerini yaptırmak üzere halkevleri kâtipliğine başvurmaları gerektiği duyurulur (Halkevinde Fransızca, Almanca ve Muhasebe Kursları, 30 Kânunuevvel 1932: 2).

Daha sonraki yıllarda da Konya Halkevi’nin böyle toplu duyuruda bulunarak üç lisan kursu açtığı görülür. Bunlar İngilizce, Fransızca ve Almanca kurslarıdır. Stenografi kursu açmak için faaliyette bulunan halkevi, bu arada İngilizce kursunun da yakında açılacağını duyurmuştur. (“Halkevinde Stenografi Kursu Açılıyor”, 29 Haziran 1946: 2).

2.1.1 Fransızca Kursları

1936 yılının son ayında Konya Halkevi’nin basında bir duyurusu görülmüştür. Bu duyuru şöyledir:

“Konya Halkevi Başkanlığından

Fransızca kursları:

1-Bu yıl ilk devrede biraz Fransızca bilenler kabul edileceklerdir.

2-Dersler üç bölümde üç öğretmen tarafından verilecektir.

3-Pazartesi, Perşembe, Cuma günleri saat 20’00’den 21.00’e kadar devam edecektir.

4- A(Gramer) Lise Fransızca öğretmeni Küçük Keleş

B- (Konuşma) orta mektep öğretmenlerinden Nafiz Tahralı

C-(İzah) Lise felsefe öğretmeni Hamdi Ragıp Atademir tarafından verilecektir.

5-Dersler 10.1.1937 Pazartesi günü başlayacaktır

6-Arzu edenler 8.1.1937 gününe kadar Halkevine müracaatla kayıtlarını yaptırabilirler.” (Konya Halkevi Başkanlığından, 29 Birinci kânun 1936: 2).

Fransızca öğrenmek isteyenlere açılan bu kursa sonraki yıllarda da talep olduğu anlaşılmaktadır. 17 Aralık 1942 Pazartesi gününden itibaren halkevinde faaliyette bulunan kursların yanına bir de Fransızca kursu eklenmiştir. Fransızca kursunu Nuri adında bir Fransızca öğretmeni vermiştir (Halkevinde Kurslar, 18 Aralık 1942: 2).

1943 yılı Ağustos’unda da basında şöyle bir haber çıkmıştır:

“Bir ay evvel açılan Fransızca ve daktilo kursları devam etmekte olup tedrisata Teşrinievvel iptidasında nihayet verilecek ve daktilo kursunda muvaffak olanlara belgeleri verilecektir.” (Halkevinden Fransızca ve Daktilo Kursları, 19 Ağustos 1943: 2).

Yine Konya Halkevinde var olan daktilo kursunun yanına 15 Temmuz 1944 tarihinden itibaren Fransızca kursu da eklenmiştir. Bu lisan kursuna seksen üç öğrencinin devam ettiği bildirilmiştir. Fransızca kursundan bir buçuk ay önce açılmış olan daktilo kursundan daha çok katılım olmuştur (Halkevinde Kurslar ve Sosyal Yardım Faaliyeti, 20 Temmuz 1944: 2).

1945 yılında açılan Fransızca kursunu Kuleli Lisesi lisan öğretmenlerinden Hüseyin Toprak yürütmüş ve dersler onun idaresinde 18.7.1945’de on beş öğrencinin katılımıyla başlamıştır. Ders günleri olarak da Salı, Perşembe, saat 17-19, Cumartesi günü saat 09.00-11.00 arası şeklinde tespit edilmiştir. 10 dakika teneffüslü 45 dakika sürecek olan bu derslere Gazi İlkokulu binasında devam edildiği bildirilmiştir (Halkevi Kursları, 21 Temmuz 1945: 2).

1945 yılından sonra 1949 yılına kadar Fransızca kurslarına ara verilmiştir. 1949 yılında açılacak Fransızca kursu ile ilgili ilanlar yayımlanır. Fransızca kursunun kayıtlarının 15 Mart’tan itibaren başlayacağı, kaydolmak isteyenlerin ikişer fotoğrafla Halkevine her gün saat 15.00’den sonra başvurmaları gerektiği duyurulmuştur (Halkevinde Fransızca Kursu, 14 Mart 1949: 2).

Sözü edilen Fransızca kursu 1 Nisan 1949 Cuma günü başlamıştır (Halkevinde Kurslar, 1 Nisan 1949: 2). Bu kursta başka aynı yıl Temmuz ayında halkevinde yeni bir Fransızca kursu başlamıştır (Halkevinde Fransızca Kursu, 6 Temmuz 1949: 2).

Yaz tatili süresince devam eden Fransızca ve İngilizce kursları Ağustos ayı sonunda sona ermiş, Fransızca kursundan bir kişi başarısız olmuştur (Fransızca ve İngilizce Kursları Bitti, 31 Ağustos 1949: 2).

2.1.2 Almanca Kursları

Konya Halkevi’nde açılan lisan kurslarından biri de Almanca kursudur. O yıllarda Almanca gözde bir yabancı dildi. Halkevi de toplumumuzda, eğitim kurumlarında Almancaya verilen önemi bildiğinden ve Almanca kurslarına talep olduğundan, Almanca kursu açmak ihtiyacını duymuştur.

Halkevi; Almanca kurslarına 20 İkinci kânun 1937 Çarşamba gününden itibaren başlanacağını, kursların Çarşamba ve Cuma akşamları olmak üzere haftada iki gece olduğunu açıklar, ayrıca bu kurslara öğrenci alınmayıp, yalnız halkın devam edeceği vurgulanır (Almanca Kursları, 21 İkinci kânun 1937: 2). Öğrencilere yönelik olmaması bu kursu diğerlerinden ayırır.

“Halkevi Reisliğinden” başlığı altında yapılan açıklamadan öğrendiğimize göre 1 Mayıs 1942 Cuma gününden itibaren başlamak üzere Konya Halkevi’nde bir Almanca kursu açılacak ve uzman bir öğretmen tarafından ders verilecektir. Bu kurstan yararlanmak isteyenlerin de Halkevi bürosuna hiç vakit kaybetmeden müracaatları şarttır (Almanca Kursu, *Ekekon*, Sayı: 1891, 23 Nisan 1942:3).

Konya Halkevi, bazen aynı anda üç kursun faaliyetini yürütmekte ve bunları titizlikle takip etmektedir. Nitekim 1942 yılı Mayıs ayında Halkevi'nde Daktilo, Almanca, Müzik kursları açılmış ve bunların her birine devam eden elliden fazla öğrencinin bu alanlarda yetişmesine gayret edilmiştir (Halkevi Kursları, 3 Mayıs 1942: 1).

2.1.3 İngilizce Kursları

Halkevi kuruluşunu tamamlayıp kurs duyuruları yayımlamaya başladıktan yani 1933 yılından itibaren İngilizce kursu açmıştır. Kuruluşunun birinci yıldönümünde yaptığı konuşmada Halkevi reisi İngilizce kursu açıldığını ve beş ay kadar sürdüğünü belirtmiştir (Konya Halkevi Muhtelif Komiteler Mesaisi: 14). Biten kursun yerine yeniden bir başkasının açılacağı da basında yer almıştır (*Babalık*, 13 Teşrin Sani 1933: 2) Bu haberde İngilizce kursu, Fransızca ve Almancadan sonra zikredilmiştir.

İngilizce kurslarına 1942 yılında devam edilmiştir. 1 Haziran 1942 Pazartesi gününden itibaren halkevinde bir de İngilizce kursu açılacağı ve isteklilerin kayıt işlemlerini yaptırmak suretiyle halkevi bürosuna başvurmaları gerektiği basında yer almıştır (İngilizce kursu, 23 Mayıs 1942: 3). Ne var ki burada kursun başlaması ile ilgili olarak verilen tarih yanlıştır. Kurslar Haziran başında değil, 1.7.1942 Çarşamba günü başlamıştır (İngilizce Kursu, 11 Temmuz 1942: 2). Derslerin başlaması kayıtların bittiği anlamına gelmemektedir. İsteyenlerin kayıtlarını yaptırabileceği ve bu dersler için öğrenci kaydının 13 Temmuz 1942 tarihinde son bulacağı açıklanmıştır (İngilizce Dersleri, 11 Temmuz 1942: 2).

1946 yılında da İngilizce kursları devam etmiştir. Bu yıl açılan ilk İngilizce kursu 1 Haziran 1946 tarihinden itibaren açılır. İsteklilerin 31 Mayıs 1946 tarihine kadar her gün saat 16.00-18.00'e kadar açık bulunan halkevi bürosuna kayıt olabilecekleri belirtilmiştir (Halkevinde İngilizce ve Stenografi Kursu Açılıyor, 22 Mayıs 1946: 2).

Aynı yıl Konya halkevinde 1 Ağustos 1946 tarihinde bir İngilizce kursu açıldığı da basında yer almıştır (İngilizce Kursu, 27 Temmuz 1946: 2). Aynı yılın Aralık ortalarında (18 Aralık 1946) çıkan bir gazetede ise Konya halkevinin yeni bir kursu yakında başlatacağı, kurstan yararlanmak isteyenlerin adlarını Ev bürosuna yazdırmaları gerektiği duyurulur (Halkevinde İngilizce Kursu, 18 Aralık 1946: 2).

1947 yılında da bu kurslar devam etmiştir. Dört aydan beri devam eden İngilizce kurslarına Eylül ayından itibaren yeniden başlanacağı ifade edilmiştir (Halkevi Çalışmaları, 6 Haziran 1947: 3).

Ertesi yıl yani Ocak ayında stenografi kursu gibi İngilizce kursuna yeniden başlanacağı ve bu kurstan yararlanmak isteyen yurttaşların adlarını halkevi yetkililerine yazdırmaları gerektiği basında yer almıştır (Halkevinin Yeni Kursları, 19 Ocak 1948: 2). Bu kursun kayıtları 24 Ocak 1948 Cumartesi gününe kadar sürmüş, 26 Ocak 1948 Pazartesi günü saat 17.00'de ilk ders yapılmıştır. İngilizce kursu haftanın iki günü öğrencilere ve üç günü de öğretmen, memur ve diğer serbest meslek erbabına verilmek üzere düzenlenmiştir (Halkevinde İngilizce Kursu Pazartesi Günü Başlıyor, 21 Ocak 1948: 2). 1948 yılının son devre İngilizce kurslarına 1 Ekim'de başlanacağı, kayıtların devam ettiği de açıklanmıştır (Halkevinde İngilizce Kursu, 29 Eylül 1948: 2). Okulların yaz tatili müddetince devam eden halkevi İngilizce kursu son bulmuş ve seçme imtihanları yapılmıştır. İngilizce kursundan 6 genç başarılı bulunmuştur (Fransızca ve İngilizce Kursları Bitti, 31 Ağustos 1949: 2). Kapanan bu kursun ardından çok geçmeden bir yenisi daha açılır. Halkevindeki bu kursta askerî ortaokul İngilizce öğretmeni Ömer Selçuk Göker tarafından derslerin verileceği, derslerin 17 Ekim 1949 Pazartesi gününden itibaren haftada üç saat olmak üzere akşamları saat 17.30'a görüleceği duyurulmuş, isteklilerin kayıt olmaları gerektiği hatırlatılmıştır (Halkevinde İngilizce Kursu, 12 Ekim 1949: 3).

2.2. Matematik ve Fen Dersleriyle İlgili Kurslar

Halkevi, öğrencilere yardımcı olmak ve fen sahasında eksikliğini kapatmak isteyen öğrencilere yönelik bazı kurslar açar. Bunlar fizik, matematik, kimya, hatta biyoloji derslerinin verildiği kurslardır.

2.2.1. Fen Dersleriyle İlgili Kurslar

Halkevinde zaman zaman birkaç kursun birden yürütüldüğünü görüyoruz. Nitekim başka kursların yanı başında ve bunlara ilâveten 23 Ağustos 1944 Pazar gününden itibaren fizik kursu da çalışmalarına başlar. Derslerin haftanın Salı, Perşembe ve Cuma günleri saat 18.00'da başlayacağı açıklanır (Halkevinde Fizik Kursu, 5 Ağustos 1942: 2).

Halkevi bu kez aynı dönemde fizik ve kimya kursu açmağı kararlaştırır. Bu konuda şöyle bilgi verilmiştir: "Dersler ayrı olacak ve bu derslere orta 2, 3 ve lise birden takınaklı, bütünlemeye kalan öğrenciler katılabilecektir. Kayıtlar her gün Halkevi bürosunda yapılır" (Halkevi Kursları, 13 Ağustos 1948: 2).

Konya Halkevi kimya ve tabiiye (tabiat bilgisi) derslerine yönelik kurslar da açmıştır. Bu konudaki duyurusu bir hayli ayrıntılı olarak hazırlanmıştır:

1- Kasımın birinci gününden itibaren kimya ve tabiiye kursları açılacaktır.

2-Bu kurslara lise ve ortaokul öğrencileriyle iki yıl sınıflarında kalmış olan öğrenciler ve diğer istekliler devam edebileceklerdir.

3-Kurslarda takip olunacak tedrisat sistemi Milli Eğitim Bakanlığının programları çevresindedir.

4-Kurslar 1.11.1945 Perşembe günü saat 17.00'de Halkevi salonunda açılacak ve öğrenime başlanacaktır.

5-İstekliler, Kasım ayının birinci gününe kadar her gün saat 16.00'dan 18.00'e kadar Halkevi bürosuna müracaatla kayıtlarını yaptıracaklardır." (Halkevinde Kimya ve Tabiiye Kursları Açılıyor, 17 Ekim 1945: 2).

1948 yılının ikinci yarısında (Ağustos'ta) Halkevi Fizik ve Kimya kursu açmağına karar vermiştir. Derslerin ayrı olacağı ve bu derslere ortaokul iki, üç ve lise birden takınaklı, bütünlemeye kalan öğrencilerin katılacağını duyurmuştur (Halkevinde Fizik-Kimya Kursu, 11 Ağustos 1948: 2).

2.2.2. Hesap, Hendese ve Matematik Kursları

Konya Halkevi kurulduğu yıldan kapatıldığı yıla kadar öğrencilerin yanında olmuş bir halkevidir. Bu kurslar, sadece öğrencilerin bilgi eksikliğini gidermekle kalmıyor, onların sosyalleşmesi için gerekli ortamı da sağlıyordu. İşte riyaziye kursu da böyle bir kurstur.

Halkevi salonunda Pazartesi ve Çarşamba günleri olmak üzere bakaloryada riyaaziye dersinden başarısız olanlar için bir kurs açılmıştır. Dersler Halkevi üyelerinden Himaye-i Etfal Reisi emekli İsmail Hakkı Bey tarafından verilir. Derslere, kursun henüz başında iken otuza yakın erkek ve beş kadar da kız katılır. Halkevi kursuna o güne kadar devam etmeyip de ondan sonra girmek isteyenleri de kabul eder (Riyaziye Kursu, 31 Birinci kânun 1934: 2).

Konya Halkevi bazen aldıkları kararı bir duyuru ile kamuoyuna açıklar. Hesap ve Hendese kursları için de Halkevi Reisliğinin şöyle bir duyurusuna rastlıyoruz:

"İkinci teşrinden itibaren geceleri Halkevinde yapı ustaları ile marangoz ustalarına mimar Bay Falih tarafından ameli hesap ve hendese kursları verileceği gibi mektep çağının dışında okuma yazma bilmeyenlere de ayrıca Türkçe kursu açılacağından bu derslerde bulunmak isteyenlerin her

gün öğleden evvel saat 10.00'dan öğleden sonra saat 4.00'e kadar Halkevine müracaat ederek isimlerini deftere kayıt ettirmeleri lazımdır ("Hesap; Hendese Kursları", 24 Birinci teşrin 1939: 3).

Konya Halkevi 15 Temmuz 1944 tarihinden itibaren, sürmekte olan daktilo kursunun yanında, iki ayrı kurs daha açmıştır: Bunlar Matematik ve Fransızca kurslarıdır. Matematik kursuna 94 öğrenci kayıt yaptırmıştır (Halkevinde Kurslar ve Sosyal Yardım Faaliyeti, 20 Temmuz 1944: 2).

Halkevinin bir yıl sonra yeniden matematik kursu açtığını tespit ediyoruz. Matematik kursu, ortaokulu bitiremeyen öğrenciler için açılır ve kursa kayıt olacakların 20 Temmuz 1945 tarihine kadar harekete geçmeleri istenir. Kayıtlar her gün öğleden sonra saat 16.00'dan 18.00'a kadar Halkevinin ilgili bürosunca yapılır (Halkevinde Kurslar Açılıyor, 14 Temmuz 1945: 2).

Bu matematik kursu, Erkek Sanat Enstitüsü matematik öğretmeni Yahya Özel tarafından verilmiş ve dersler de 16.7.1945 günü 20 öğrenci ile başlamıştır. Dersler, Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri saat 17-19 arasında yapılır (Halkevi Kursları, 21 Temmuz 1945: 2).

Halkevi Kurslar Komitesi, 1 Temmuz 1948 - 15 Eylül 1948 tarihleri arasında haftanın Salı, Perşembe günleri saat 18.30'dan 19.30'a kadar ve Pazar günleri saat 10.00'dan 12.00'ye kadar devam edecek bir matematik kursu açmayı kararlaştırmıştır. Kayıt olmak isteyenlerin her gün saat 15.00'den 19.00'a kadar Halkevine müracaat etmeleri gerekmektedir. Matematik kursuna Ortaokul sınıf öğrencileri kaydedilebilecektir (Halkevinde, Matematik ve Dikiş Kursları Açılıyor, 25 Haziran 1948: 2).

Öte yandan bu, sadece ortaokul son sınıf öğrencilerini yetiştirmek amacıyla Öğretmen Muzaffer Akal'ın idaresinde 1 Temmuz 1948'de başlayan matematik kursudur. Daha önce belirtilen saatlerde derslerin verildiği ve bu kursa öğrenci kaydının devam ettiği bildirilir. Buna göre matematik kursu, haftanın üç günü ve kesintisiz olarak 15 Eylül 1948 tarihine kadar sürdürülmüştür (Matematik Kursu, 13 Temmuz 1948: 2).

Matematik kursuna yönelik istekleri dikkate alan Konya Halkevi ortaokul son sınıf öğrencilerinin işlerini kolaylaştırmak amacıyla yine bir matematik kursu açmıştır. Dersler, Salı, Perşembe, Pazar günü olmak üzere haftada üç gün verilecektir. (Matematik Kursu Açıldı, 13 Nisan 1949: 2). İlk ders 14 Nisan 1949 günü yapılmıştır (Halkevinde Kurslar, 1 Nisan 1949: 3).

2.3. İstiklâl Marşı ve Edebiyat Kursları

Millî marşımızın değerinin bilinmesi onu doğru anlamak ve doğru söylemekle de ilgilidir. Konya Halkevi millî marşımız hususunda son derece titiz ve saygılıdır. Çünkü onun bütün halk tarafından bilinmesi, ezberlenmesi ve notasına uygun söylenmesi gerektiğinin bilincindedir. Çalışmalarını bu yönde de yoğunlaştıran Halkevi öncelikle İstiklâl Marşı için bir kurs açar.

Konya Halkevinin İstiklâl Marşı ile ilgili basına verdiği ilân şöyledir:

"Halkevinden:

29 Teşrinievvel 933 de yapılacak Cumhuriyet Kutlulama Bayramı'nda bütün vatan evlâtlarının İstiklâl Marşı'nı bir ağızdan söylemeleri vatanperverlik icabıdır. O zamana kadar İstiklâl Marşı'nı arzu edenlere meccanen öğretmek için Halkevi bir kurs açmıştır. Bu kurs Pazar ve Çarşamba günleri akşamı saat 8'den dokuzaya kadar Halkevi binasında devam edecektir. Halkımızın ve bilhassa gençlerimizin hemen müracaat etmelerini candan yürekten dileriz." (İstiklâl Marşı İçin Halkevinde Kurs, 3 Teşrinievvel 1933: 2).

Konya Halkevi tarihinde pek rastlamadığımız edebiyat kursu ile ilgili bilgiler de 1941 yılında Ekekon gazetesinde yayımlanmıştır. Burada halkevinde faaliyette bulunan kurslara ek olarak 17 Aralık'tan itibaren Fransızca ve Edebiyat kursları başladığı açıklanmıştır. Konyalı bir aileden gelen

ve yerel basında pek çok yazısı çıkan Muvaffak Sami Onat'ın edebiyat kursunda ders vereceğini yine aynı gazeteden öğrenmek mümkündür (Halkevinde Kurslar, 18 Aralık 1941: 2).

3. Meslek Kursları

Konya Halkevi'nde açılan meslek kurslarının bir kısmı meslek edindirmeye, bir kısmı ise meslek erbabının eğitilmesine yöneliktir.

3.1 Meslek Edindirme Kursları

3.1.1. Stenografi Kursu

Bu kurs da ilk defa açılmıştır. Halkevi bu yoldaki kararını 1 Haziran 1946'dan itibaren İngilizce kursuyla birlikte Stenografi kursunun da açılacağını duyurmuş, kayıtların 31 Mayıs 1946 tarihinde sona ereceğini bildirmiştir (Halkevinde İngilizce ve Stenografi Kursu Açılıyor, 22 Mayıs 1946: 2). Ancak bu kurs söz konusu tarihte değil de belirtilen tarihten bir ay sonra açılabilmiştir.

Konya Halkevinde 1 Temmuz 1946 tarihinden itibaren üç ay müddetle bir stenografi kursu açılmıştır. Kurs günleri olarak haftanın Pazartesi, Perşembe, Cumartesi günleri belirlenmiştir. Kurslar saat 17.30'dan 18.30'a kadardır. Kursa kayıt olmuş veya olmak isteyen öğrencilerin ikişer adet fotoğraflarını Halkevi yönetimine vermeleri istenmiştir (Halkevinde Stenografi Kursu Açılıyor, 29 Haziran 1946: 2).

Stenografi kursu, Halkevi Başkanının özlü bir söyleviyle açılmıştır. Kursu, subay, yüksek tahsil gençleri, öğretmen, memur ve aydınlarımızdan altmış kişinin devam ettiği görülmüştür (Stenografi Kursu Açıldı, 3 Temmuz 1946: 2). Konya'da ilk defa açılan bu kursa devam edenler bu işin tekniğini kavramıştır (Stenografi Kursu, 4 Eylül 1946: 2).

1948 yılının hemen başında da böyle bir kursun açıldığı görülmektedir. Basında, 10 Ocak 1948 Cumartesi günü başlamak üzere Halkevi Kurslar Komitesi tarafından Halkevinde böyle bir kurs açıldığı, kurstan yararlanmak isteyenlerin o güne kadar başvurularını Halkevi bürosuna yapmaları gerektiği haberi çıkmıştır (Halkevinde Stenografi Kursu Açılıyor, 7 Ocak 1948: 1).

3.1.2. Biçki, Dikiş, Nakış, Ütü ve Çiçek Kursları

Bunlar özellikle kadınların mesleklerini geliştirmeleri, kendilerini yetiştirmeleri ve hatta para kazanmalarına yönelik kurslardır. Konya Halkevi Başkanlığı, Halkevinde el kabartma süsü makinesiyle nakış yapmak için bir kurs açacağını duyurur. Bir uzman tarafından gösterilecek derslere 27.1.1943 Çarşamba günü başlanacağı ve istekli kadınların Halkevi bürosuna müracaatla kaydolmaları hatırlatılır (Nakış Kursu, 19 İkinci kânun 1943: 3).

Konya Halkevi'nin kadınlara sunduğu bu imkân bir hayli ilgi görmüştür. Her gün saat 12.00'den 15.30'a kadar çalışan bu kursa daha ilk günlerden itibaren 80 kadın katılmıştır. Bu dersler uzman bir kadın tarafından verilmektedir. Böylesine yararlı bir kursun açılmasını sağlayan Halkevi Reisi Hulki Karagülle'nin ve hizmeti sevk eden Halkevi Sekreteri Fuat Berkmen'in takdirle anıldıkları bildirilmiştir (Nakış Kursu, 6 Şubat 1943: 2).

Konya Halkevi yöneticileri 1945 yılı Ocak ayında yaptıkları bir toplantıda, gelecek aylarda ne gibi faaliyetlere yer vereceklerini tartıştılar. Her komitenin programını gözden geçirirken, kurslar komitesinin de önerilerini dinlerler. Bunlardan birisi Halkevi binasının müsaadesi nispetinde bazı el işleri kursları açılmasıdır (Halkevi Çalışmaları, 27 Ocak 1945: 2).

Bu karardan sonra insanlara para kazandırmak, onların becerilerini arttırmak ve sosyal hayatın ihtiyaçlarını karşılamak isteyen Konya Halkevi, muhtelif bir sun'i çiçek ve çelenk yapma kursu açar. Kursu ilk, orta ve diğer okul mezunu bayanlarla bu okullar dışında kalan diğer bayanların katılacağı açıklanır.

Kayıtların 22.6.1945 tarihinden 28.6.1945 tarihine kadar devam edeceği, kursa katılmayı niyetlenenlerin, her gün saat 16.00'dan 19.00'a kadar Halkevi idare memurluğuna başvurmaları istenir. Kursun, öğrenciler için ince bir zevk aşılama aracı olacağı düşünülür. Genç kızların bu fırsattan yararlanmaları tavsiye edilir (Halkevinde Çiçek ve Çelenk Kursu Açılıyor, 26 Haziran 1945: 2).

Halkevi Kurslar Komitesi, 1 Temmuz 1948 tarihinden itibaren haftanın Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe, Cuma günleri saat 18.00'den 20.00'ye kadar devam edecek bir biçim, dikiş, nakış ve ütü kursu açmağa karar vermiştir. Kayıtlar her zamanki gibi Halkevi bürosunda ve önceden belirlenmiş saatler arasında yapılır (Halkevinde Matematik ve Dikiş Kursları Açılıyor, 25 Haziran 1948: 2). Bu arada kadınlara çeşitli hüneler öğreten Dikiş-Nakış, Çamaşır ve Çiçek kurslarının ilgi gördüğünü ve devam ettiğini burada hatırlatmakta fayda vardır (Dikiş-Nakış Kursu, 13 Temmuz 1948: 2).

Dikiş, Çamaşır ve Çiçek Kursu, Şadan Başarır tarafından (haftada 3 gün) verilmekte olup, kurs 3-4 ay devam edecektir. Dikiş-Nakış Kursu ise, Necla Ok tarafından haftada üç gün vermeye üzere düzenlenmiştir.

Başlangıçta her iki kursta 8 öğrenci bulunmaktadır ve kurs sonunda Halkevi diploma vermektedir. Kursta çocuk çamaşırları, muhtelif giyim eşyaları, çeşitli çiçek örnekleri öğretilmektedir. Kayıtların devam ettiği açıklanmıştır (Halkevinde Çeşitli Kurslar, 30 Temmuz 1948: 2). Bu kurs Eylül ayı sonunda bitmiş ve Halkevi Kurslar Komitesi başlattığı dikiş, nakış, çiçek, çamaşır kurslarının sona ermesi münasebetiyle 2.10.1948 Cumartesi günü Halkevinde bir sergi açmıştır (Dikiş Kursu, 5 Ekim 1948: 2).

Genç kızlar için açılan çamaşır ve çiçek kursunu ziyaret eden, onların çalışmalarını yerinde gören Namık Ayas, bu konuda şu bilgileri vermiştir:

“... Daha bir yıl önce hocalarının takdir ve sevgisini toplayarak Enstitüyü bitiren Şadan Başarır kursun hocası. Çalışıyorlar. Bugün bebe önlüğüne metot çizmekle meşguller. Bu işi bitirecekler, ondan sonra, bebe zıbını, pijama, Frenk gömleği, gecelik ve sabahlıklar dıkecekler. Böylece 3-4 aylık zaman içinde haftada üç gün ikişer saat çalışarak güzel ve zarif el hüneleri öğrenecekler. Belki de muhtaç olurlarsa ücret ile çamaşır dıkecekler, çiçekler yapacaklar, evlerinin ihtiyacını temin edecekler.”

Namık Ayas genç hocadan “kursunuz öğrenciler için pahalı mı? “diye sorar. Aldığı cevap Halkevlerinin amacını belirtecek şekildedir: “Hayır! Bir defa Halkevi gelenlerden hiç ücret almaz. İhtiyacı olanların da küçük masrafını temin eder.” Şadan Başarır, kursun ilk yılı olduğunu, bu yüzden ancak sekiz öğrencinin katıldığını, oysa Halkevinde yer sıkıntısının bulunmadığını, gelecek yıllarda ve devrelerde öğrenci sayısının artacağını söyler. Daha sonra da haftanın diğer üç gününde de Dikiş-Nakış kursu bulunduğunu belirten Namık Ayas; onun öğretmeni Necla Ok ile de görüşür. Aynı öğrenciler her iki kursta da çalışmaktadırlar. Namık Ayas, bu iki kursu bir fırsat bilip kendilerini geliştirmeğe çalışan kursiyerleri şöyle anlatmaktadır:

“...Başlarını önlerine eğmişler, iğnelerini, Türk kızlarına mahsus büyük bir sabır ve dikkatle işlerine batırıp çıkarıyorlar. Kızlarımız dikiş derslerinde bluzlar, etekler, basma ve yünlüler yapıyorlar, nakışta beyaz işin çeşitli örneklerini görüyorlar” (N. A, 2 Ağustos 1948: 3).

3.1.3. Daktilo Kursları

Halkevinin en çok açtığı kurslardan birisi daktilo kursudur. Bazen bir yılda iki defa açılmıştır. Bu, kursun ilgi gördüğünün bir delilidir. Basında Konya Halkevinin daktilo kurslarıyla ilgili sık sık haberler çıktığı gözlenmiştir.

Konya Halkevi, zaman zaman duyurularla daktilo kursu açacağını bildirir. 1 İkinci kânun 1937'den itibaren başlayacak olan daktilo kursunun dersleri gece yapılacaktır. Kursa gitmek isteyenler, Halkevi Sekreterine başvurmakla yetinecekler ve bu daktilo kursuna mektep talebesi olmayanlar alınacaktır (Okuma Yazma, Lisan, Daktilo Dersleri Verilecektir, 29 Birinci kânun 1936: 2).

Dönem sonunda daktilo kursuna katılıp da başarılı olanların diplomaları gecikmeksizin dağıtılmaya başlanır (Daktilo Kursuna Girenlerin Diplomalari, 17 Haziran 1937: 2). Konya Halkevi daktilo kursuna 1937 yılında devam edip de genel sınavda başarılı olan kursiyerlerin derecelerine göre isimleri şu şekilde sıralanmıştır:

Konya iskân memurlarından İbrahim oğlu Hayrettin; Zenmburi mahallesinden Mehmet oğlu Bakırcı Şükrü Akar, Kız Muallim Mektebi civarında Hakkı kızı Suat Güroz, tüccardan Zıvarıklı Hasan oğlu İhsan, Çocuk kitapsaray memurlarından Şakir kızı Şaziye Güngör, Yunus oğlu mahallesinden Şükrü Gökten, Ağır Ceza kâtibi Naci Aysu, Sıhhiye kâtiplerinden Naci Akyokuş, Bandobaşı mahallesinden Mehmet Güney, Asliye Hukuk zabıt kâtiplerinden Fahrünnisa, Sungur mahallesinden Ahmet Naci, Gazialeşah mahallesinden Muharrem oğlu Niyazi, Kız Muallim Mektebi civarında Hakkı kızı Nesibe Güroz (Halkevinde Daktilo Kursunda Muvaffak Olanlar, 24 Ağustos 1937: 2).

Yine bu konuda Konya Halkevinin duyurusu kursların yıl içinde ikinci kere tekrarlanacağını ortaya koymaktadır:

“Halkevi Reisliğinden

Yeni devre daktilo kursumuz açılmıştır. Bu çalışma müddeti 15.4.1942 tarihinden itibaren üç ay devam edecek ve imtihanında muvaffak olanlara musaddak şahadetnameleri verilecektir. İsteklilerin kayıt muamelelerini yaptırmak üzere acele müracaatları ilân olunur.” (Daktilo Kursu, 14 Mayıs 1942: 2).

1942 yılının Mayıs ayında Halkevinde üç önemli kursun faaliyetiyle karşılaşmaktadır. Bunlar Daktilo, Almanca ve Müzik kurslarıdır. Daktilo kursuna elliden fazla öğrenci devam etmekte ve Halkevi yetkililerince bunların devamları ve ilgileri önemle izlenmektedir (Halkevi Kursları, 3 Mayıs 1942: 1).

Ertesi yıl yani 1943 yılında da daktilo kursunun açılması istenir. Halkevi Başkanlığı yayımladığı duyuruda, Halkevinde 22.3.1943 tarihinden itibaren bir daktilo kursunun açılacağını, derslerin bir uzman bayan tarafından verileceğini, isteklilerin Halkevinin bürosuna başvurmaları gerektiğini bildirmiştir (Daktilo Kursu, 30 Mart 1943: 3). Yine Konya Halkevinin Temmuz ayı içindeki daktilo kursunda 25 öğrencinin bulunduğu açıklanır (Konya Halkevinde, 29 Temmuz 1943: 3). Halkevinin bir sonraki açıklamasından daktilo kurslarının devam etmekte olduğu, tedrisatın Ekim başlarında son bulacağı ve daktilo kursunda başarılı olanlara belgelerinin takdim edileceği bilgisi verilir (Halkevinden, Fransızca ve Daktilo Kursları, 19 Ağustos 1943: 2). Üç aydan beri devam etmekte olan daktilo kursu sınavları 15 Ekim 1943 Cuma günü yapılmıştır. Halkevinde, konuşmalardan sonra merkezden gelen filmler gösterilmiş ve halk, geç vakte kadar eğlenmiştir. Sınavlarda 15 kız başarı göstermiş ve diplomalarını almıştır (Daktilo Kursu İmtihanları, 21 Birinci teşrin 1943: 2).

Öte yandan 1944 yılında da Halkevi, daktilo kursu açmak için girişimde bulunur. 4 Mayıs 1944 Perşembe günü başlayarak üç ay devam etmek üzere bir daktilo kursu açar. Ancak kurs, bu kez kız ve erkeklere yöneliktir. İlk ve orta mektep mezunlarına mahsustur, dolayısıyla öğrenci alınmayacaktır. İsteklilerin 4 Mayıs Perşembe gününe kadar Halkevine müracaat ederek kayıt olmaları hatırlatılır (Halkevinden, 22 Nisan 1944: 2). Bu daktilo kursuna 36 kişi kursiyer (talebe) devam etmiştir (Halkevinde Kurslar ve Sosyal Yardım Faaliyeti, 20 Temmuz 1944: 2).

1945 yılı içinde de Konya Halkevinin daktilo kursu açtığı görülmektedir. Bu yılın son ayı olan Aralık ayı başlarında daktilo kursu açılacağı haberi basında yer alır (Halkevinde Daktilo Kursu Açılıyor, 21 Kasım 1945: 2). Daktilo kursuna kayıt olmak isteyenlerin her gün saat 15.00'den 17.30'a kadar müracaat ederek kayıtlarını yaptırabilecekleri açıklanır (Halkevinde Daktilo Kursu Açılıyor, 28 Kasım 1945: 2). Daktilo kursları 8 Aralık 1945 Cumartesi günü başlar. Kurs, biri kadınlara, diğeri erkeklere olmak üzere iki şubedir. 3 Aralık 1945 Pazartesi gününe kadar kadınlar kursuna 20, erkekler kursuna 30 vatandaşın kayıt olmuştur. Kurslar haftada altışar saat halinde düzenlenmiştir. Şubat 1946 sonuna kadar sürecek olan daktilo kurslarında kadınların dersini özel idare memurlarından Emel Şengöz, erkeklerin dersini ise Ofis memurlarından H. Hüseyin idare edecektir. Öğrenciler derslerini Perşembe ve Cumartesi günleri görecektir (Halkevinde Daktilo Kursu Açıldı, 3 Aralık 1945: 2). Kadın ve erkeklerin ayrı ayrı gittikleri daktilo kurslarının ilk dersi 1 Aralık 1945 Cumartesi günü verilmiştir. Erkekler akşamüzeri, kadınlar sabahleyin daktilo kursuna katılmışlardır (Daktilo Kursu, 5 Aralık 1945: 3).

Üç aylık bir devreyi tamamlayan Halkevi Daktilo Kursları sınavının 10 Mart 1946 Pazar günü yapılacağı bildirilmiştir (Daktilo Kursu İmtihani, 6 Mart 1946: 1). Daktilo kursunun bu devresini bitiren kurs öğrencileri yetkili bir kurulca imtihan edilmiş, öğrencilerden 19 kız ve 12 erkek başarı göstermiş ve belge almıştır (Halkevi Haberleri, 20 Mart 1946: 1).

16 Haziran 1947 tarihinde yeniden daktilo kursu açan Halkevi aynı zamanda dört aydan beri sürdürdüğü İngilizce kursunun tamamlandığını belirtmiştir (Halkevi Çalışmaları, 6 Haziran 1947: 3). Gerçekten de Halkevinin eski ve uzman daktilo öğretmeni Refik Gökrenk tarafından Halkevinde bir daktilo kursu açılacağı, aynı zamanda bu kursta makineyi söküp takma, arızaları bulma, yok etme gibi kullanma usullerinin de gösterileceği ifade edilmiştir.

Kurs, haftanın Pazartesi, Çarşamba, Cuma günleri akşamları öğretim yapmak üzere 16 Haziran Pazartesi günü başlayacaktır. Meraklıları için bir fırsat olan bu kursa devam etmek isteyenlerin kayıt olmaları tavsiye edilmiştir (Halkevinde Daktilo Kursu, 4 Haziran 1947: 3). Bu kursa kayıtlar Pazar hariç her gün saat 15'ten 19'a kadar devam etmiştir. 16 Haziran Pazartesi günü saat 20.30'da derse başlanacağından kayıt olmuş veya olacak kurs öğrencilerinin ikişer adet vesikalık fotoğrafla büroya başvurmaları gerektiği hatırlatılmıştır (Halkevinde Daktilo Kursu, 11 Haziran 1947: 3).

Konya Halkevinin verimli çalışmalarından birisi olan daktilo kurslarının ilk devresi sona ermiş ve 6 Mart 1948 Cumartesi günü öğrenciler, bir heyet huzurunda sınava girmişlerdir. Bu sınavı başarıyla bitirenlere belgeleri verilmiştir (Halkevi Çalışmaları, 8 Mart 1948: 1). Bu sınavda daktilo öğretmeni Refik Gökrenk ile birlikte bulunan mümeyyizler heyeti, yedisi kız, dördü erkek olmak üzere 11 öğrenciyi iyi ve pek iyi derece ile başarılı bulmuşlardır (Halkevinde Daktilo Kursu Neticelendi, 10 Mart 1948: 2).

Basın ve mümeyyizlerin önünde sınavda başarılı olan ve diploma almaya hak kazanan öğrencilerin isimleri ve aldıkları puanları verelim: İbrahim Arazî (Pek iyi), Ali Peyim (İyi), Feride Ortayorgun (İyi), Kadriye Demirkaya (İyi), Hüsametdin Yaymacı (İyi), Perihan Büyüktunç (İyi), Nuriye Soy (İyi), İsmail Gökrenk (İyi), Melâhat Tunç (İyi) (Halkevi Daktilo Kursu İmtihanları Yapıldı, 9 Mart 1948: 2).

1948 yılı Halkevi ikinci devre daktilo kursu derslerine Mayıs'ın ilk haftasında başlanacağı, isteklilerin her gün Halkevi bürosuna iki fotoğraf getirerek kayıtlarını yaptırabilecekleri bildirilir (Halkevi Daktilo Kursu, 30 Nisan 1948: 1). Çok geçmeden de Halkevi daktilo kursu kayıtlarının 24 Mayıs 1948 Pazartesi günü kapanacağı ve ilk derse o gün saat 18.00'de başlanacağı hatırlatılır (Daktilo Kursu, 21 Mayıs 1948: 2). Bir süre sonra da 1948 yılının ikinci devre daktilo kurslarının Pazar günü hariç her gün devam etmekte olduğu açıklanır (Halkevinde Çeşitli Kurslar, 30 Temmuz 1948: 2). 1949 yılında ilk açılan kurslardan birisi daktilo kursu olmuştur. Kurslara birkaç güne kadar

başlanacağı ve kurs süresinin yine üç ay olacağı ifade edilmiştir (Halkevinde Daktilo Kursu, 16 Şubat 1949: 1). Bu kursun kayıtları, 1 Nisan 1949 tarihinden itibaren başlatılmıştır (Halkevinde Kurslar, 1 Nisan 1949: 2).

3.1.4. Muhasebe ve Defter Tutma Kursları

1932 yılı Aralık ayında Halkevinde yapılan bir toplantıda, Halkevinin Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi, Halk Fırkası binasında muhasebe kursu açılmasını kararlaştırmıştır. O sıralarda bu kurs, yeni açılmış bir kurs olup diğer kurslar gibi ücretsizdir. Bu kurslara katılmak arzusunda bulunan kişiler ve öğrencilerin, bir hafta içinde kayıt işlemlerini yaptırmak üzere Halkevleri kâtipliğine başvurmaları gerekmektedir (Halkevinde, 13 Kânunuevvel 1932: 2).

13 Teşrinisâni 1933 tarihindeki *Babalık* gazetesinde (Sayı:4265) Konya Halkevinin bir duyurusu görülür. Bu duyuruda Halkevinin 25 Teşrinisâni 1933 tarihinden itibaren “Hesap, Ticaret ve Usulü Muhasebe” kursu açılacağı yazılıdır ve bu kurslara gitmek isteyenlerin vakit geçirmeden Halkevine adlarını yazdırmaları gerektiği ifade edilmiştir.

Halkevindeki Defter Tutma Usulü Kursuna gelince: Bu konuda ilk işareti Halkevi Başkanı Suat Abanazır, Halkevlerinin Kuruluş Yıldönümünde yaptığı konuşmada Kurslar Komitesi’nin gerçekleştirdiği faaliyetlere değinirken vermiştir. O bu konuda şöyle demiştir:

“Bu komite çalışmaları arasında İngilizce kursu devam etmektedir. Tüccar ve sanayicilerimizden ilgi gösteren olursa yakında onlar için Gelir vergisinin tatbikatından olmak üzere bir defter tutma kursu açacağız. Aynı mevzu içinde geçen haftalar içinde geçen haftalar içinde Kurslar komitesi Gelir Vergisi hakkında bir seri konferans tertip etmiş ve konuşmalar yapılmıştır.” (Halkevi Çalışmaları, 10 Şubat 1950: s.2-3).

1 Ocak 1950 den itibaren yürürlüğe giren Gelir Vergisi Kanunu münasebetiyle esnaftan bazıları güçlük çektiklerini anlayan Halkevi “Defter Tutma Usulü” üzerinde bir kurs açmağa karar vermiştir. Kurs Şubat ayının ilk haftasında başlayacaktır (*Selçuk*, 27 Ocak 1950: 2).

3.1.5. Oto- Şoförlük Kursları

Konya Halkevi, 10 Temmuz 1948 tarihinde 4 ay müddetle otomobil ve şoför kursu açılacağını ve şartların her gün Halkevinden öğrenilebileceğini duyurmuş (Şoförlük Kursu, 25 Haziran 1948: 2), ama bu kararın hayata geçmesi, ancak 14.8.1948 tarihinde gerçekleşmiştir (Oto-Şoförlük Kursu, 13 Temmuz 1948: 2). Kursun geri bırakılmasının sebebi de Ramazan ayına rastlamasıdır. Bu yüzden 14 Ağustos’a bırakılan şoför kursunun 4 ay devam edeceği, isteklilerin yalnız 100 lira yatıracakları, kursun sonunda da ehliyet alacakları bir kere daha ifade edilmiştir (Şoför Kursu, 30 Temmuz 1948: 2).

14 Ağustos 1948 tarihinde açılması düşünülen Halkevi oto ve şoförlük kursu kayıtlarının devam ettiği, henüz on öğrencinin kaydının yapıldığı, eldeki nizamname ve sarf edilecek maddi ve manevi emeğin bu kadar öğrenciyi karşılamadığı, bu kursa en azından 25 öğrencinin kaydının olmasının gerektiği basına yansımıştır. Giderek motorize olunan bir devirde her vatandaşın kayıt olması kendi ve memleket için çok yararlı olacağından bu fırsatın kaçırılmaması istenir (Halkevi Kursları, 13 Ağustos 1948: 2). Nihayet şoför kursu 6 Eylül 1948 Pazartesi günü saat 18.00’de açılmıştır (Halkevinde Şoför Kursu Açıldı, 7 Eylül 1948: 2).

Halkevi tarafından açılan şoför yetiştirme kursunu Nakliye Yüzbaşısı Hasan Timuçin fahri olarak kabullenmiş ve bıkmadan usanmadan azimli bir surette çalışarak birçok genci yetiştirmiştir. Bir Pazar günü Belediye İşletmesiyle, Erkek Sanat Enstitüsünden davet edilen ayırtmanlar (mümeyyizler) huzurunda yapılan imtihanda kazanan gençlerin diplomaları 10 Aralık 1948 Cuma günü yapılan bir törenle verilmiştir. Törende Ev Başkanı Av. Vehbi Bilgin, Milli Eğitim Müdür Yardımcısı Şevket Aydın, İlköğretim Müfettişi Rifat Oktay, kurs öğretmenleri, belediye fen heyeti

üyeleri, kurslar ve spor kolları başkanları bulunmuşlardır. Halkevi şoför kursunda başarılı olan kişiler şunlardır: İbrahim Arazi, Ahmet Boya, Feridun İncula, İhsan Dönder, Ahmet Erdoğan, Ali Şen, Halil Gürmeşe, Muammer Ağaçayak, Ali Gönen, İbrahim Yalçinkaya, İlhami Savran, Süleyman Kaya, Muammer Eröz. Törende gençler adına Ahmet Boya konuşmuştur. Ahmet Boya, konuşmasında Belediye tarafından yeni bir imtihana tabi tutulmamalarını temenni etmiştir (Halkevinde Diploma Dağıtımı, 10 Aralık 1948: 1).

Bu kursun açılmasında ve devamında Vali Şefik Soyer ve General Halit Aykut'un yakın ilgileri olmuştur. Şoför ihtiyacının daha geniş ölçüde sağlanması için bu gibi kursların tekrarlanması gerektiği bildirilmiştir (Halkevinde Kurslar, 7 Aralık 1948: 2). Halkevinin bu teşebbüsünün memleket gençleri için hayırlı neticeler vereceğine olan inanç belirtilmiştir (Halkevinde Oto Kursu Bitti, 8 Aralık 1948: 2).

3.1.6. Futbol ve Boks Hakemi Kursu

Halkevinin kurulduğu yıllarda futbol giderek rağbet gören bir spordur. Ancak bunun kurallarını bilen azdır. Bu eksikliği Konya şehri de hissetmiş ve Halkevi yoluyla bir çözüm bulmuştur. Bunun çözümü de 1933 yılının Mart ayı içinde böyle bir kurs açmak şeklinde olmuştur.

İşte bu düşüncelerle Halkevi salonunda Pazar ve Çarşamba akşamları futbol kurallarına ait Yurt Kaptanı Halim Bey tarafından dersler verilmesi kararlaştırılmıştır. Kursa devam edip de kursu tamamlayanlar imtihana tabi tutulacak, başarılı bulunanlara futbol heyetince, futbol hakemliği belgesi takdim olunacaktır (Kurs, 9 Mart 1933: 2).

Benzer sıkıntı boks müsabakaları için de söz konusudur. Bu sporun gelişmesi için hakeme ihtiyaç vardır. İhtiyacın bu şekilde kurslarla karşılanmasının uygun olacağı düşünülmüş ve boks hakem kursu açılmıştır. 2 Şubat 1949 Çarşamba günü Yeni Sinema'da yapılacak olan boks birinciliklerini idare etmek amacıyla yetiştirilecek hakemler, Danyal Tepedelenli'nin başkanlığında bu işe hazırlanırlar. Bu, Halkevinin açtığı yeni bir hakem kursudur (Boks Hakem Kursu, 31 Ocak 1949:1).

Boks müsabakalarının ortaya koyduğu bu gerçek yani hakem ihtiyacı, Halkevince yeniden değerlendirilmiş ve Halkevinde İngilizce ile birlikte boks kursunun da açılması kararlaştırılmıştır (Halkevinde Kurslar, 4 Mayıs 1949: 2).

3.1.7. Gönüllü Hastabakıcılık Kursu

Gönüllü hastabakıcılık kurslara kadınlara yönelik düzenlenmiş ve kursiyerlere meslek edindirmek kadar II. Dünya Savaşı ortamında ihtiyaç olabileceği düşüncesiyle de açılmıştır. Kurs 6 Haziran 1940 Perşembe günü saat 15.00'de açılmış ve o gün ilk ders verilmiştir. Kurs on hafta devam etmiş ve günde biri nazarı, biri amelî olarak ancak iki saat sürmüştür.

Bu kursa kadınların katılması için büyük bir teşvik kampanyası yürütülür. Özellikle Konya Valisi'nin eşi ile Kolordu Komutanının eşi terkip ve organizasyona olumlu katkıları basında yer alır. Kursa katılım oldukça yüksek olmuştur (Gönüllü Hastabakıcı Kursu, 4 Haziran 1940: 2).

“Görüşler- Düşünüşler” köşesinde Erem Çalikoğlu, “Hastabakıcı Kursları” başlığı altında yazdığı bir fıkrada kursa destek olur ve Konya kadınının İstiklâl Harbi'nde cepheden gelen yaralıları en yüksek bir hemşire şefkatiyle göğsüne bastığını ve onlara şifa vermek için çok uğraştığını belirtir. Yazar açılan bu kursun böyle ulvi bir düşünce ve göreve hizmet edeceğini vurgulamıştır (Ekekon, 5 Haziran 1940: 2).

Gönüllü Hastabakıcı Kursunun açış konuşmasını Konya'da askerî birliklerin en büyük komutanı olan General Kurtcebe Noyan yapar. Türk yurdunda Türk kadınının vatan müdafaasına iştirak için hizmete çağrıldığı anda ne kadar geniş bir katılımın olabileceğinin görüldüğünü belirtir. Gerçekten de asıl adı “Yardımcı Hastabakıcı Kursu” olan bu kursta hazır bulunmak için bir araya

gelen kadınlar, halkevi salonuna sığamamışlardır. Salon baştan sonu kadar dolmuş ve hatta dışarıda, binanın değişik boşluklarında, odalarda, diğer salonlarda birçok Konyalı kadın hazır bulunmuştur. Kurs dersleriyle ilgilenen Kolordu baştabibi Albay Dr. Fikri Altan, merkez hastanesi baştabibi Albay Cemal Görür, diğer doktorlar, halkevi idare heyeti, işlerin organizasyonunu yapan halkevi görevlisi Lütfi Berkmen, bu kursa yönelik görevlerini eksiksiz yapmaya çalışmışlardır. Özellikle Lütfi Berkmen, başvuruları alıp kayıtları yapmış ve diğer işleri organize etmiştir. Saat 16.40'da Kolordu Komutanı Korgeneral Kurtcebe Noyan, salona girmiş ve hizmetten henüz geldiğini bildirerek geciktiği için özür dilemiş, çok heyecanlı ve mütemadiyen alkışlanan bir konuşmayla kursu açtıklarını söylemiştir.

General'in kadınlara başarı dileyerek kurs açmasından sonra o gün dâhiliyeci ve röntgen mütehassısı Dr. Binbaşı İsmet Sayman tarafından ders verilir. Genç doktor dersini sade, anlaşılır ve açık bir şekilde anlatmış ve dinleyenler çok özlü bir bilgi sahibi olmuşlardır. Dersin sona ermesiyle toplantıya son verilmiştir. Kadınlar o sırada açık bulunan halkevi sergisini de gezmişlerdir. Kursun her gün saat 15.00'te devam edeceği bildirilmiştir (Halkevinde Yardımcı Hastabakıcı Kursu, 7 Haziran 1940: 2-3).

Basında bu kursun yankıları çok olmuş, sözgelişi Nesrin Varlık 8 Haziran 1940 tarihli *Ekekon*'da "Bir Genç Kızın Notu: Hastabakıcılık" başlığı altında hastabakıcılığın önemini vurgulayan bir yazı kaleme almıştır (*Ekekon*, 8 Haziran 1940: 3).

3.2. Meslek Sahiplerine Yönelik Kurslar

Konya Halkevi, meslek edindirme kurslarının yansira meslek sahiplerine işlerini daha iyi yapabilmeleri için kurslar da vermiştir.

3.2.1. Demircilik Tesviyecilik Marangozluk Kursları

Konya Halkevi teknik konularda da insanların gelişmesi ve yetişmesi için yardımcı olmaya çalışmıştır. Bunun en güzel delili teknik kurslar açmasıdır. Burada küçük sanatlar mensuplarına yardımcı olmayı hedeflemiş olan Halkevi, sanat okulları mezunları müstesna, teknik bilgiler vermek üzere kurslar açacağını duyurmuştur. Bu kurslara kayıt olabilmek için Halkevine nüfus kâğıdıyla birlikte gitmek gerektiği hatırlatılmış ve kayıtların Temmuz ayının sonuna kadar yapılması istenmiştir. Kursun açılış tarihi kesinleştirilmemiş, isteklilerin sayısı tespit edildikten sonra duyurulacağı açıklanmıştır. Açılacak kurslar şunlardır: a) Demircilik, b) Tesviyecilik, c) Marangozluk.

Kurslar imkânlar yettiği takdirde teknik ve pratik olarak iki bölümdür. Bu kursların süreleri ihtiyaca göre 6, 12 ay olacaktır. Kurs günleri birer gün aralık vermek şartıyla belirlenmiştir.

Kursa gelecekler: a) Çıraklar, b) Geçinme zorluğundan ötürü Sanat Enstitüsünü bırakanlar c) İki yıl üst üste aynı sınıfta kaldıklarından okulu terk etmek gereğinde bırakılanlar. D) Kalfalar, ustalar (Halkevinde Teknik Kursları Açılacak, 28 Haziran 1945: 2).

3.2.2. Muhtarlara Kurs

Köy muhtarlarının bilgilerini arttırmak maksadıyla Halkevi bir kurs açar. İlk kursta derslere 19 Nisan 1948 tarihinde başlanır. Açılış dersini zamanın valisi Şefik Soyer verir. Bu kurs merkez ilçesine bağlı köy muhtarları içindir. İlçelerde de aynı şekilde dersler verilmesi için ilgililer uyarılmıştır (Köy Muhtarlarına Ders, 29 Mart 1948: 1).

Merkeze bağlı köy muhtarlarını yetiştirme kursunun birinci kısmı 27 Nisan 1948 Salı günü sona erer. O gün Halkevinde saat 16.00'da bir tören yapılmış ve Vali Şefik Soyer'in konuşmasıyla kurs faaliyeti bitirilmiştir (Muhtar Kursları, 28 Nisan 1948: 1).

3.2.3 Ziraat Kursu

Böyle bir kursun açılması fikri 1943 yılına dayanmaktadır. Zira bağ, bahçe ve tarla mahsullerine zarar veren hastalık ve böceklerle karşı mücadele usulleri öğretmek üzere Ziraat Müdürlüğü bir hazırlık yaparak Halkevinde bir kurs açmaya niyetlenir (Ziraat Bir Kurs Açılıyor, 17 Ağustos 1943:2). Ziraat Müdürü Halit Yardımcı, Halkevinin en faal elemanlarından. Bu fikrini daha sonra Halkevi çatısı altında, onların da desteğini alarak gerçekleştirdiği aşağıdaki duyurudan anlaşılmaktadır.

Konya Halkevinin duyurusunda bu kursun ne maksatla ve nerede, kimin tarafından verileceği şöyle bildirilmiştir:

“Konya Halkevi Reisliğinden

Bağlara, ağaçlara, sebzelere vesaireye ârız olan hastalıklarla ne şekilde mücadele edileceğine dair Evimiz tarafından bir hafta devam etmek üzere bir kurs açılacaktır.

Kursa Martın altıncı Pazartesi günü saat 17.30’da Evimiz salonunda başlanacaktır. Kursu Ziraat Müdürü Halil Yardımcı idare edecektir.

Bütün bağ, bahçe sahiplerinin bu saatte Evimize gelmeleri...” (Halkevinde Ziraat Kursu, 4 Mart 1944: 2).

Halkevi Köycülük Komitesi Başkanı İl Ziraat Müdürü Halil Yardımcı’nın bizzat derse gireceği bu kursta bahçe sahiplerine, meyve ağaçlarına ve asmalara dadanan haşereler ve hastalıklar hakkında bilgi verileceği, bunlarla mücadele usulü ve alınması gerekli genel tedbirler öğretileceği, kursun icabında amelî olacağı, yine bu kurstan yararlanmasını bilen bahçe sahiplerinin önemli bir kazanç elde edeceği açıklanır (Halkevinde Ziraat Kursu Açılıyor, 4 Mart 1944: 2).

4. Sanat Kursları

4.1. Müzik Kursları

Konya Halkevi musiki kurslarına çok önem vermiştir. Hem batı musikisi hem de halk musikisiyle ilgili kurslar pek çok rağbet görmüştür. Dolayısıyla bu musikinin öğretilmesi, yaşatılması, özellikle halk musikisinin derlenip yazıya, kayda geçmesi Halkevinde sürekli bir kol faaliyeti olarak hiç ihmal edilmeden yürütülmüştür. Bu sahada da kendilerine yardımcı unsurlar bulunmuş, onların desteğiyle de çeşitli kurslar açılmıştır. İlk olarak saz kursundan başlayalım:

4.1.1. Saz Kursları

Konya Halkevinde musiki ile ilgili birçok faaliyet yapılmıştır. Bunlardan birisi de saz kursları açmaktır. Zira Halkevinde Konya musikisini bilen, tanıtan, yaşatan ve Konya’da yaşayan çeşitli saz üstatları vardı. Bunlardan yararlanmak yoluna gidilmiştir. (Silleli İbrahim, Mazhar Sakman, Çopur İsmail gibi) saz üstatları Konya’yı radyoda ve başka sahalarda temsil etmişlerdir. İşte bu gibi saz üstatlarının nezaretinde saz kursu açmak isteyen Konya Halkevi aşağıdaki duyuruyu yayımlamıştır:

“Konya Halkevinden

1) Milli kültürümüze hizmet edecek değerdeki halk türkü ve sazlarının gençlerimize öğretilmesi için 1 Mayıs 1942 tarihinden itibaren evimizce bir kurs açılacaktır.

2) Ses, sağlık veya saz kabiliyeti müsait olup da arzu eden gençlerimizin her gün saat 17.00’den itibaren 19.00’a kadar Halkevi bürosuna müracaat ederek isimlerini kaydettirmeleri

3) Müracaat edenlerden öğretmenlerce seçilerek üstün kabiliyetliler tercih edilecektir.

4) Müracaat için tahdit yoktur; alınacak talebe adeti şimdilik yirmi beştir. Buna göre gençlerimizin acele etmelerini ilân ve tavsiye ederiz.” (Saz Kursu, 16 Nisan 1942: 2).

Konya Halkevi bu duyurusundan sonra millî saz ve türküler kursunu Haziran ayı içinde açar. Derslerin Pazar ve Çarşamba günleri saat 18.00’de başlaması kararlaştırılır. Ayrıca kayıtlı olanların devamları ve kayıt olmak isteyenlerin de Halkevi bürosuna müracaatları duyurulur (Saz Kursu, 18 Haziran 1942: 2).

Yine halkımızın pek iyi tanıdığı ve sazını neşe içinde dinlediği bir sazıcının idaresinde haftanın Pazar günlerine mahsus olmak üzere Halkevinde bir saz kursu açılacağı, bu kursta aynı zamanda cura da öğretileceği haberini Halkevi bizzat duyurmuştur. Bu kursa kayıt olmak isteyenler her gün saat 16.00’den 17.30’a kadar Halkevi bürosuna müracaatta bulunmaları gerekmektedir (Halkevinde Milli Saz Kursu Açılıyor, 28 Kasım 1945: 2).

16 Aralık 1945 Pazar günü saat 10.00’da tanınmış bir sazıcı tarafından bir kurs açılacaktır. Kurs her haftanın Pazar günleri aynı saatte yapılacaktır. Kursa kayıt olmak isteyenlerin ise her gün saat 14.00’den 16.00’ya kadar büroya müracaat etmeleri gerekmektedir (Halkevi Çalışmaları, 14 Aralık 1945:3).

1946 yılı sonlarına doğru, Konya Halkevi, keman, mandolin, piyano ve milli saz kursları açmıştır. Böylelikle kabiliyetli gençlere daha geniş seçenekler oluşturmuştur. Kadın ve erkekler ayrı ayrı zamanlarda olmak üzere bu dersleri görecekler, okula gitmeyen öğrenciler haftanın muayyen gecelerinde bundan yararlanacaklardır. Keman, mandolin, piyano, ses dersleriyle saz, cura ve bozuk gibi halk sazlarının da öğretileceği bu kursa istekliler 30.11.1946 Cumartesi gününe kadar her gün saat 10.00-12.00 ve 15.00-17.00’ye kadar Halkevi bürosuna müracaat edebileceklerdir (Halkevinde, Keman, Mandolin, Piyano ve Milli Saz Kursları Açılıyor, 14 Kasım 1946: 2).

Konya’ya, Halkevinde ve ilçe Halkevleri ile Halkodalarında milli saz konseri vermek üzere gelen radyoevi sanatkarlarından Muzaffer Özden, Ereğli, Karaman, Çumra ilçe ve Halkevlerinde de Konya’da olduğu gibi konserlerde izleyici/seyirci ile buluşmuş, bu konserlere pek çok kasabalı ve köylü yurttaşın geldiği görülmüştür.

Saz sanatkarının bir buçuk ay müddetle Konya’da bulunmasını fırsat sayan Konya Halkevi Başkanlığı “milli saz çalma kursu” açtırmıştır. Kursa gençler rağbet etmiş, saz heveslileri bu teşebbüsten son derece memnun kalmışlardır. 30 Kasım Pazar günü Muzaffer Özden tarafından verilen konsere Halkevinin diğer amatör sazıcıları da katılmışlardır. Açılan saz kursunun çevreye daha yararlı olabilmesi için sanatkar Muzaffer Özden’in o kış mevsimini Konya’da geçirebilmesi hususunun çözümü için Halkevi Başkanlığının gerekli makamlara başvurması önerilmiştir (Halkevinde: Saz Kursu, 3 Aralık 1947: 2).

1948 yılında da Halkevinde milli saz kursunun yeniden faaliyete geçirildiği görülmektedir. “Halkevinde halk sazı sanatkarı Silleli İbrahim Berberoğlu tarafından Pazartesi, Cuma günleri 17.30’dan 18.30’a ve Pazar günleri de saat 9.00’dan 12.00’ye kadar saz, bağlama ve cura dersleri verilecektir.” denilmiş, arzu edenlerin her gün saat 14.00’den 16.00’ya kadar Halkevi Bürosu’na müracaat etmeleri gerektiği hatırlatılmıştır (Halkevinde: Milli Saz, 19 Mart 1948: 1).

1948-1950 yılları arasında yani iki yıldan beri süren Halkevi Saz kursunun sona erdiğini, yenisinin açılacağını, hatta Halkevi bandosunun da geliştirileceğini bizzat Halkevi Başkanı Suat Abanazır açıklamış, o bu açıklamasını, Halkevlerinin Kuruluş Yıldönümü töreninde yapmıştır (Halkevinin Yıllık Çalışması, 21 Şubat 1950: 1-2).

4.1.2. Batı Müziği Kursları

Konya Halkevi batı müziğine de bunun öğrenilmesine de önem vermiştir. Hatta bu müziğin öğretilmesinin yanında seslendirilmesine de çalışılmıştır. Bunun en canlı kanıtı Halkevi Başkanlığının verdiği şu duyurudur:

“Pazartesi, Perşembe akşamları saat 20.30’da ve Cumartesi günleri saat 15.00’de keman, piyano ve teganni dersleri devam etmekte olup istekliler her zaman müracaatla kayıt olunarak derslere devam edebilirler” (Halkevi Reisliğinden, 28 Mart 1942: 3).

Bir başka basın haberinden de Halkevinde üç önemli kursun faaliyette bulunduğu, bunların daktilo, Almanca, müzik kursları olduğu ve bu kursların her birine elliden fazla öğrencinin katıldığı bildirilmektedir. Ayrıca kursiyerlerin devamları ve ilgilerinin önemle kontrol edildiği açıklanmıştır (Halkevi Kursları, 3 Mayıs 1942: 1).

Keman, Mandolin ve Piyano Kursu’na gelince: Konya Halkevi, kadın ve erkeklere ayrı ayrı zamanlarda olmak üzere okula devam etmeyen gençlere, haftanın muayyen gecelerinde keman, mandolin, piyano ve ses dersleri vermek üzere bir kurs açılacağını duyurmuştur. İsteklilere 30.11.1946 Cumartesi gününe kadar her gün saat 10.00-12.00 ve 15.00-17.00’ye kadar Halkevi Bürosuna müracaat etmeleri öğütlenmiştir (Halkevinde, 14 Kasım 1946: 2).

1948 yılında Halkevinde bando ve nefesli sazlar kursu açılması da planlanmıştır. Hatta kursa katılacak olanların kayıt işlemlerine başlanmıştır (Halkevinde Bando Kursu, Nisan 1948: 2). Bu haberin üzerinden çok geçmeden, bu kez, bando ve nefesli sazlar kursu ile ilgili şu duyuruyla karşılaşıyoruz:

“Halkevi Müzik Kolu bin bando öğretmeninin idaresinde bando ve nefesli sazlar kursu açmıştır. Kurs, haftanın muayyen gün ve saatlerinde yapılacak ve kursa bilhassa serbest meslek erbabı tercih edilecektir.

Kayıtlar her gün saat 15.00’den 18.00’e kadar Ev Bürosunda yapılmaktadır” (Bando ve Nefesli Sazlar Kursu Açıldı, 14 Nisan 1948: 3).

Halkevi hem şehir bandosuna ücretli eleman yetiştirmek, hem de gençlere bir nefesli saz öğretmek askerliklerinde de bando takımlarına katılmaları halinde kolaylık görmelerini sağlamak için bu bando kursunu açmıştır.

Kurs, daha başlangıcında ilgi görmüş, 15 kişi kaydını yaptırmıştır. Dersler bando öğretmeni Mustafa Berberoğlu tarafından verilir, Halkevinin müzik öğretmeni Arif Şahap Öktem de denetim işlerini görür. Bu kursun hem şehir bandosunun yeter sayıda elemana kavuşması için hem de gençlerimizin bir sanat öğrenmesi bakımından son derece yararlı bir kurs olacağı bildirilmiştir (Halkevinde Bir Bando Kursu Açıldı, 16 Nisan 1948: 3).

Konya Halkevi, kapanmasından bir yıl öncesine kadar kurs açmaktan vazgeçmemiştir. Bunun en güzel örneği bando ve caz kursunun açılmış olmasıdır. Kayıtların her gün saat 16.00’dan 18.00 e kadar Halkevinde yapıldığı bu bando ve caz kursuna, okuryazar herkesin katılabileceği ifade edilmiştir (Halkevinde Bando, Caz Kursu, 10 Şubat 1950: 1).

4.2. Resim Kursları

Güzel Sanatların bir şubesi olan resim sahasında da Konya Halkevi çeşitli adımlar atmıştır. Bunlardan birisi de yetenekli insanlara yönelik bir resim kursu açmak olmuştur:

Halkevinin şu duyurusu kursun ne zaman başlayacağını ve kimin tarafından verileceğini anlatmaktadır:

“Halkevi Reisliğinden

Her hafta Pazar günleri saat 9.30’dan saat 12.00’ye kadar Müze Müdür Muavini ressam Vahit Armağan tarafından evimizde resim dersi verilmektedir. Kaydolmak isteyenlerin her gün Halkevi bürosuna müracaatları rica olunur” (Resim Kursu, 22 Nisan 1943: 2).

Ertesi yıl yani 1944 yılında da Halkevinde resim kursu açılır ve dersleri idare edecek olan ressam da Ankara’dan gelir (Resim Geldi, 7 Eylül 1944: 3). Çok geçmeden de Halkevi Resim Kursu başlatılır. Kayıt olanların hemen başvurmaları istenir (Resim Kursu, 12 Eylül 1944: 4).

Halkevi Güzel Sanatlar Komitesinin resim kursu 1945 yılında da tekrarlanır. İsteklilerin kendilerini Halkevi idaresi memurluğuna kayıt ettirmeleri bildirilir (Resim Kursu, 31 Temmuz 1945: 2). Kamuya böyle duyurulan bu kursun öğretmeni de Ankara’dan getirilen bir ressamdır. Ders onun kontrolü altında yapılmaktadır. Kurs haftanın Cuma, Cumartesi günleri saat 10.00’dan 12.00’ye kadar sürmektedir. Genç kabiliyetlerin bu fırsattan yararlanmaları gerektiği hatırlatılır (Halkevinde Resim Kursu Açıldı, 11 Ağustos 194: 2).

1947 yılında da Halkevinde yine kabiliyetli gençlerin yararlanması için Ressam Ünal’ın atölye çalışması başlamış ve her gün saat 15.00’den 17.00’ye kadar devam etmekte olduğu ifade edilmiştir (Halkevinde Resim Çalışmaları, 13 Ekim 1947: 2).

4.3. Fotoğrafçılık Kursu

Yukarıda bahsedilen kursların yanında Konya Halkevi meraklıları için fotoğraf kursu da açmıştır. Bu kursa katılacakların makinelerini kendileri getirmeleri şartıyla 7 Haziran 1949 tarihine kadar Halkevine müracaatları istenmiştir. Kursu 7 Temmuz 1947 Pazartesi günü başlanacaktır. (Halkevi Reisliğinden, 27 Mayıs 1944: 2). Bu kursta film, banyo ve tab etmek, ağırandisman yapmak, resim çekmek ve muhtelif kart, banyolar öğretilmiştir.

Kayıt olacaklar varsa makinelerini getirecekler yoksa Halkevinin makinesinden istifade edeceklerdir. Kayıtlar saat 9.00’dan 12.00 15’00’den 19’00 a kadar yapılacak ve kayıt 6 Temmuz 1947 Pazar günü akşamı kapanmış olacaktır (Halkevinde Fotoğraf Kursu, 2 Temmuz 1947: 2).

5. Spor Kursları

Konya Halkevi gençleri spora yönlendirmek amacıyla da çeşitli kurslar açmıştır. Bu alanda yerel imkânların değerlendirilmesi yoluna gidilmiştir. Bir başka amaç da eskiden beri ilgi görmüş Türk sporlarının en önemlilerinden biri olan cirit ve kalkan sporunu diriltmek, yaşatmak ve geliştirmek olmuştur.

5.1.Cirit ve Kalkan Kursları

1942 yılında Cumhuriyet Bayramı’nda yapılmak üzere Halkevi tarafından bir cirit oyunu hazırlığına başlanır. Konya’nın İstasyon civarında yapılacak olan bu oyun için 2 Birinci Teşrin 1942 Cuma günü Halkevinde meşhur atçılarla katılımıyla bir toplantı düzenlenir (Cirit Oyunu, 3 Birinci Teşrin 1942: 2).

Halkevi Spor Kolu, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı’nda eski bir atlı sporumuz olan Cirit’in gördüğü ilgi üzerine Vali Şefik Soyer’in direktifine göre bir kurs açmağa ve bu konuda hemen faaliyete geçmeğe karar vermiştir (Cirit ve Kalkan Kursu, 24 Mayıs 1948: 2). Halkevi Spor Komitesi, bu kursta memleketimizin eski kalkan ve cirit üstatlarına ders verdirmek için girişimde bulunmuş, eski sporumuzu ihya yolunda attığı bu adım çevrede memnuniyet uyandırmıştır (Cirit ve Kalkan Kursu, *Akyokuş*, Sayı:107, 21 Mayıs 1948: 2). Kalkan kursunun ilk dersi 29 Mayıs 1948 Cumartesi günü saat 15.00’de yapılmıştır (Kurslar Komitesi, 31 Mayıs 1948: 1).

Cirit gibi eski bir Türk sporu olan kalkan oyunu da Konya Valisi Şefik Soyer'in gösterdiği yolda geliştirilmek istenir. Halkevi bu spora karşı umumi bir sevgi uyandırmak için bir kurs açmağa karar verir. Kursun ilk dersi yukarıda da belirtildiği gibi 29 Mayıs 1948 Cumartesi günü yapılır. Kurs öğretmenliğine Alibey Hüyüğü köyünden eski öğretmen Mustafa Kalkancı atanmıştır (Kalkan Kursu Yarım Açılıyor, 28 Mayıs 1948: 2).

Halkevi Spor Komitesi yıllardan beri unutulmuş ve hakiki Türk sporu olan Cirit ve Kalkan oyunlarını tekrar ele almış ve 6 Haziran 1948 Pazar günü İstasyon'da, Karakavaklar Eski Ziraat Mektebi koşu sahasında cirit ve kalkan oyunu tertip etmiştir. Oyunu izlemek isteyenlerden 25 kuruş giriş ücreti alınmıştır. Biletler Halkevi'nden, Yeni Kitapevi, Geçit Kitapevi ve Şahin Kitabevi'nden temin edilmiştir. Bu kadim sporun yeniden canlandırılması gerek halkımız, gerekse atçılarla Halkevi Spor Kolunu pek memnun etmiş, Cirit'in gittikçe genişleyerek bütün il çevresini ilgilendiren bir duruma getirileceği düşüncesi belirtilmiştir (Halkevi Çalışmaları, 31 Mayıs 1948: 1).

Namık Ayas, "Hadiseler Arkasında" sütununda "Cirit ve Kalkan" alt başlığı altında 19 Mayıs 1948 yılı spor şenliklerinde geçen yıllardan ayrı olarak cirit oyununun da sembolik bir şekilde programda yer aldığını belirtmiş, yurttaşların büyük ilgisine tanık olmuş, daha sonra da Halkevinin bu yoldaki girişimlerini, bu girişimin nasıl takdir gördüğünü uzun uzun anlatmıştır (*Ekekon*, 4 Haziran 1948:2).

5.2. Kayak Kursları

Halkevi bu sporla ilgili ilk adımı 1936 yılında atar. Medeni ve sporcu uluslar arasında dağ sporlarının çok yaygın olduğu bilinir. Çok zevkli ve çok yararlı bir spor olan dağcılıkla ilgili memleketimizde de yer yer spor kulüpleri kurulmaya başlanmıştır.

Halkevi işte bu düşüncelerle harekete geçerek, yetkili kurullarıyla yaptığı bir toplantı sonucunda, Halkevi spor kolunun yöneteceği dağ sporu için 25 kayak ve ayakkabı alınmasını kabul etmiştir. İlgililerin kayakçılığa elverişli yerleri aramak için bir inceleme gezisi yapacakları duyurulmuştur (Dağcılık; Konya'da da Bir Kol Açılıyor, 24 İkinci kânun 1936: 1).

11 Şubat 1936 Salı günü akşamı Halkevinin Spor Koluna bağlı kayakçılar İ. Hakkı Alpan'ın başkanlığında hazırlık yapmışlardır. 15 Şubat 1936 Cumartesi günü saat 16'da hareket edecek olan otobüslerle o gece Kızılviran'a gidilecek ve Pazar günü ilk kayak gezisi yapılacaktır (Halkevi Spor Şubesi Kayak Kolu, 12 Şubat 1936: 2).

Halkevi iklimin de müsait olduğunu düşünerek, kış sporlarından kayak sporu için bir kurs düzenleyecek olur. Ancak kurstan önce mevcut kayakların tamir ve tanzimi gerekmektedir. Bunu müteakip umumi bir gezinti yapılır (Kış Sporları, 21 İkinci kânun 1937: 2).

1948 yılının son toplantısında, Halkevi Spor Kolu bir kayak kursu açmağa karar verir. Bu kurs da yeni yılda yani 2 Ocak 1949 Pazar günü açılacak ve çalışmalara hemen başlayacaktır (Kayak Kursu, 31 Aralık 1948: 2). Daha doğrusu havanın müsaadesi nispetinde çalışmalarına devam edecektir. Her yurttaş için açık olan bu kursun sonunda müsabakalar yapılarak kazananlara ödülleri verilecektir. Kurslar, bu spor kolunda köklü bilgisi olan bir öğretmen tarafından verilecektir (Halkevinde Kayak Kursu, 29 Aralık 1948: 1).

Halkevi tarafından açılan kayak kursu çok rağbet görmüştür. Alâeddin tepesi eteklerinde pek çok genç heveslilerin Pazar günü kayak sporuyla meşgul oluşu, şehrin spor sahasındaki monotonluğunu bozmuş ve bambaşka ve yepyeni bir değişiklik yapmıştır.

Ayrıca bir öğretmen idaresinde yapılan bu kursların beklenildiğinden çok fazla rağbet görmesi yüzünden Halkevince yeni bir program hazırlanmıştır. Yeni programa göre kurs Çarşamba, Cuma ve Pazar günleri olmak üzere üç gün devam edecektir (Halkevi Çalışmaları, 5 Ocak 1949: 1).

Kayak kursuna katılanlar sadece Alaeddin tepesinden yararlanmış değillerdir. Onlar, 9 Ocak 1949 Pazar günü Halkevi Kurs Öğretmeni Mevlüt Ecir'le birlikte Tavusbaba dağına gitmişler ve öğleden sonra da şehre dönmüşlerdir (Kayakçılar Tavusbaba Dağına Gittiler, 10 Ocak 1949: 1). Halkevi Spor Kolunun tertipledeği kayak sporu faaliyetinin, ertesi hafta da, yani 16 Ocak 1946 Pazar günü yine Meram'daki Tavusbaba dağında yapılacağı duyurulmuştur (Kayak Kursu, 14 Ocak 1949: 1).

5.3. Atıcılık Kursları

Konya halkevi, atıcılık sporuna önem vermiştir. Hatta şehirde onun başlattığı bu yoldaki faaliyetler zamanla Beden Terbiyesine idaresine geçmiştir. Atıcılık ile ilgili ilk haber basında şöyle yer almıştır:

“ Evimizin atış kolu da derslere başlamıştır. Şimdilik teori dersler yapmaktadır.

Nazarî kısımlar öğrenildikten sonra da poligonda ateşli atış yapılacaktır. Evimizin spor kolu çok özli çalışmaktadır “ (Halkevi Spor Şubesi, Atıcılık Kolu, 12 Şubat 1936: 2).

Bu kurs da Halkevinin son yıllarına doğru yeniden açılır. Halkevi Spor Kulübü 15 Haziran 1948 tarihinden itibaren amelî ve nazarî olarak bir atıcılık kursu açacağını bildirmiştir (Halkevinde Atıcılık Kursu, 8 Haziran 1949: 2). Bu kursa devam edenler arasında 7 Temmuz 1949 Perşembe günü atış müsabakaları yapılır. İyi dereceler alınan bu müsabakada Halkevi Başkanı da bulunmuş ve kurs öğretmeni Mevlüt Ecir'i çalışmalarından dolayı tebrik etmiştir (Halkevi Atıcılık Kursu, 11 Temmuz 1949: 3).

Sonuç

Görülüyor ki Konya halkevi, kuruluş amacına uygun ve çok yönlü faaliyetlerde bulunmuş, eğitim ve öğretim çalışmalarını kesintisiz sürdürmüştür. Açtığı çeşitli kurslar vasıtasıyla azımsanmayacak sayıda insanı eğitmiştir. Büyük bir idealizm içinde çalışılmış ve elden gelen gayret gösterilmiştir. Kıt imkânlarla rağmen, güzel bir dayanışma ve işbirliği içinde başarılı işler yapılmıştır.

Halk Dershaneleri ve Kurslar Komitesinde görev alan insanlar, çeşitli sebepler neticesinde sık sık değişmiş ama onların yerine gelenler de bu amaç ve idealizm doğrultusunda hareket etmişlerdir. Halk Dershanelerinde ve açılan Halkevi kurslarında en büyük görev öğretmenlere düşmüş, bu yolda Millî Eğitim Bakanlığının desteğini de elde eden Halkevleri, ülke sathında büyük bir eğitim ve öğretim seferberliğinin baş aktörü konumuna gelmiştir.

Konya Halkevi sadece kendi binasında çeşitli kurslar açmakla yetinmemiş, şehrin muhtelif semtlerinde bulunan okullardan da yararlanarak bu kursları sürdürmüştür. Bazen bu kurslara giden kadın – erkek okuma yazma bilmeyen insanların sayısı bir hayli artmış, yılsonunda binli rakamlara ulaşmıştır. Cezaevindeki kurslar ise gerçekten dikkati çekecek boyuta varmıştır. Burada zaman zaman kurs bitiminde okuma yazma öğrenenlere belgelerini vermek üzere, Konya Valisi yahut Millî Eğitim Müdürü, Halkevi Müdürü gibi yetkililerinin de katıldığı törenler yapılmıştır.

Cezaevinde sadece okuma yazma kursa açmakla yetinmeyen halkevi orada bir de kitaplık kurmuş ve cezaevinde oluşturduğu kitaplığa kitap yardımıyla bulunmuştur. Cezaevindeki bu kitaplığı zenginleştirmek için yeni yeni kitaplar satın almak suretiyle mahkûmların okuma yazma gayret ve heveslerine destek olmuştur. Cezaevi Savcısının da kamuoyuna açıkladığı gibi Konya Halkevi bu konuda takdir edilmiştir.

Konya Halkevinin bu okuma yazma kursları bazı hallerde sekiz on okula yayılmış ve bir çeşit yaygın eğitim ve öğretim görevi görmüştür. Buralarda binlerce insan, okuma yazma öğretmek suretiyle toplumsal hayatımıza katılmış, kendi işlerini kolaylaştırma imkânına kavuşmuşlardır.

Okullarda kursiyerlerin sadece pek çok konuda bilgi ve görgüleri artmakla kalmamış, onların içinde buldukları topluluk ve çevreleriyle ilişkilerinde daha çok sosyalleştiği gözlenmiştir.

Kursları gruplandırmak pek de kolay değildir. Çünkü toplumun ihtiyacı göz önünde tutulduğu için birbiriyle bağdaşmayacak kurslar vardır. Fakat bunların bir kısmı meslek edindirme kursu gibi değerlendirilebilir. Bir kısmı da sosyalleşme aracı ve kişisel zevk ve yeteneği geliştirmeye yönelik kurslardır. Atıcılık, kayak sporu ile ilgili kurslar bu gruba örnek verilebilir. Bu kursların bitiminden itibaren daha profesyonel adımlar atıldığı ve şehirde atıcılık sporu ile ilgili bir kulübün kurulduğu görülmüştür. Boks, hakem kursu gibi sportif kursların da zamanla Beden Terbiyesi teşkilâtının bünyesine katıldığı tespit edilmiştir.

Bazı kurslar da özellikle muhasebe, stenografi, daktilo, biçki-dikiş kursları meslek edindirmeye yönelik kurslardır. Bunları bitirenler toplumda bu kursta öğrendiklerini geliştirerek para kazanmaya yönelik mesleklerini icra edebilirler. Bir kısmı da toprak, bağ, bahçe işlerini burada öğrendikleri yeni bilgiler ışığında daha bilinçli bir şekilde yapabilirler. Toprakta daha çok verim alarak, kazançlarını arttırabilirler. Ziraat kursu bunun bir örneğidir. Bu kursta olduğu gibi bazen nazarı bilgilerle yetinilmemiş, kimi kere de uygulamalı örnek çalışmalar yapılmıştır.

Öte yandan halkevinin bu konuyla sadece Halk Dershaneleri ve Kursları komitesi ilgilenmiş değildir. Köy gezileri yapan Köycülük Komitesi de gittiği köy, nahiye ve ilçelerde benzer uygulamalar yapmış, köylü ve kasabalının işine kolaylaştıracak bilgileri içeren broşürler dağıtmış, onların bilinçlenmesine çalışmıştır. Özellikle tarım alanında ziraî faaliyetlere zarar veren unsurlarla mücadeleden söz eden konuşmalar yapılmıştır. Bu gezilerde zaman zaman Halk Dershaneleri ve Kurslar Komitesi üyeleri de bulunmuştur.

Konya Halkevinin açmış olduğu kurslarda en büyük talep, o yıllarda eğitim ve öğretim gören okullardaki öğrencilerden gelmiştir. Dolayısıyla bu kursların birinci derecede muhatabının öğrenciler olmasını normal karşılamak gerekir. Gençlerin topluma kazandırılması, çeşitli sebeplerle geri kaldıkları derslerden takviye almaları ve bu yolda herhangi bir harcama yapmadan bu kazanımı elde etmeleri günümüz eğitim ve öğretimi için bile dikkate değer bir husustur.

Çiçek, ütü, çamaşır gibi kadınlara yönelik kurslarda apaçık belli olan bir gerçek de şudur: Bu kurslara katılan kadın ya da kız öğrenci sayısı bir hayli azdır. Bir diğeri de bu kursları verecek eleman azlığı yahut yokluğudur. Nitekim bu kurslardaki öğrenci sayısının zamanla artacağı yönünde kurs beklentileri olmuş ve bu beklentilerin ilerleyen yıllarda gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Kısaca Konya Halkevi, toplumu kültürel yönden kalkındırma faaliyetleri kapsamında bir de insanlara meslek edindirme görevini de üstlenmiş ve bu konuda başarılı çalışmalar yapmıştır. Daha ilk yılında açtığı muhasebe kursundan başlayarak çok çeşitli sahalarda açtığı kurslarla insanımızın yetişmesine, bilgilenmesine, okuma yazma öğrenmesine, kültürel eksiklerinin giderilmesine katkıda bulunmuştur. Ekonomi diliyle söylersek, insana yatırım yapmıştır. İnsana yatırım ise ülkeye, millete, devlete yatırım demektir. Onun ilerlemesi, birliğin bütünlüğün sağlanması, milletin ve memleketin yaşatılması bu yatırımla yani insanın bilinçlenmesiyle mümkün olduğu anlayışını temsil etmiştir.

Konya Halkevinin açtığı kurslardan pek çok öğrenci yararlanmış. Bunlara giden öğrenciler sayıları bazen yüzleri geçmiştir. Sadece bir matematik kursunun öğrenci sayısının 90 üzerine çıktığı dönemler olmuştur. Bunun en güzel örneği, Halkevinin çıkardığı Konya dergisinin 1943 yılı Şubat (Sayı: 52) sayısındaki şu bilgilerdir.

1942 yılında Halkevinde kurslara giden ve devam eden öğrenci sayısı şöyledir: 26 kişi daktilo kursuna, 76 kişi Almanca, 37 kişi Fransızca, 13 kişi İngilizce, 15 kişi edebiyat, 26 kişi fizik, 120 kadın nakış, 52 kişi ise okuma yazma kursuna, muhtelif saz derslerine 40 kişinin devam ettiği tespit edilmiştir. Bu yılın tamamı gözden geçirildiği zaman sayısının daha da artacağı tabiidir.

Bir başka örnek de şudur. 1945 yılı Mart ayı içinde biten okuma yazma kursundan 418 öğrenci başarıyla mezun olmuştur (Halkevi Çalışmaları, Konya, Ocak-Şubat-Mart, Birinci Kânun 1945:63).

6 Mart 1946 Çarşamba günü *Ekekon* (Sayı: 2481) gazetesinin belirttiğine göre halkevi yönetimi, şehrin muhtelif semtlerinde okuma yazma kursları açılması yönünde hazırlıklara girişmiş, isteklisi on altıyı bulan her semtte erkek ve kadınlar için ayrı ayrı olmak üzere okuma yazma kursları açmaya karar vermiştir. Bu durum, okuma yazma kurslarının vatandaşlar arasında pek çok rağbet gördüğü kanaatini vermektedir.

Netice olarak diyebiliriz ki, Konya Halkevi kuruluşundan kapanıncaya kadar süre içinde sadece kurslarla değil konferanslarla, dağıttığı broşürlerle, kütüphanesiyle ve eğitim faaliyetlerine çok büyük katkı yapmıştır. Türk insanının çağdaş değerlerden haberli olmasına yardımcı olmuştur. Kurs faaliyetleri, onun geniş eğitim ve öğretim faaliyetlerinin sadece bir kısmını oluşturmuştur.

Konya Halkevinin kuruluş tarihi olan 19 Şubat 1932'den kapandığı 11 Ağustos 1951 tarihine kadar basında yer alan duyuru, haber ve yazılar incelendiğinde halkevinde düzenlenen kursların 1933'te başladığı, 1940'lı yıllarda bu faaliyetlerde sayısal bir artış olduğu ve gazetelerde haberlerin yanı sıra kursların çeşitli yönleriyle değerlendiren yazılara da yer verildiği görülür. 1950'den sonra Konya Halkevinin faaliyetlerinin azalmasıyla paralel olarak haberler de büyük ölçüde azalmıştır.

Görülüyor ki Konya Halkevi açtığı kurslarla temel olarak her yaşta vatandaşın eğitimine katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Açılan kursların çeşitliliği, toplumun her kesimine hitap etmesi, özellikle okuma-yazma kurslarına katılımın yüksek olması ve kursların büyük ölçüde devamlılık göstermesi sebebiyle halkevinin büyük ölçüde amacına ulaştığını söylemek mümkündür. Bu başarının temelinde halkın bu kuruma teveccühü ve halkevi üyelerinin istikrarlı çalışmaları kadar, halkevinin büyük ölçüde devlet desteği almış olmasının da payı büyüktür.

Konya Halkevinin düzenlediği bu faaliyetler Cumhuriyetin ilk yirmi beş yılına yönelik sosyoloji ve eğitim tarihi çalışmalarına büyük ölçüde katkı sağlayacak niteliktedir.

Ayrıca halk eğitimine ve kültür ortamını geliştirmeye yönelik, yapılması düşünülen, çalışmalarda halkevinde düzenlenen bu faaliyetler örnek alınabilir. Söz konusu faaliyetlerin çeşitliliği, büyük ölçüde halkın bütün kesimlerine hitap etmesi ve istikrarı bundan sonra eğitim ve kültür alanında düzenlenecek organizasyonlar için önemli bir örnektir.

KAYNAKÇA

- Akhan, Yılmaz, (2011). İlk Dönem Halkevlerinin Eğitim Faaliyetleri, Konya Halkevi Örneği, *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, S. 29: 59-95.
- Almanca Kursları, (21 İkinci Kânun 1937). *Yeni Ses*, S.392: 2.
- Almanca Kursu, (23 Nisan 1942). *Ekekon*, S.1891: 3.
- Babalık*, (13 Teşrin-i sâni 1933). S. 4265: 2.
- Babalık*, (13 Teşrin-i sâni 1933). S. 4265: 2.
- Boks Hakem Kursu, (31 Ocak 1949). *Ekekon*, S.2925: 1.
- Cezaevi Kursu, (3 Haziran 1946). *Ekekon*, S.2521: 2.
- Cezaevinde Kurs, (23 İkinci Kânun 1937). *Yeni Ses*, S.393: 2.
- Cezaevinde Kurs, (5 Aralık 1945). *Selçuk*, S.8: 3.

- Cezaevinde Okuma-Yazma Kursu, (14 Aralık 1945). *Ekekon*, S.24416: 2.
- Cezaevinde Tören, (11 Mayıs 1946). *Selçuk*, S.53: 2.
- Cirit Oyunu, (3 Birinci teşrin 1942). *Ekekon*, S.19622: 2.
- Cirit ve Kalkan Kursu, (21 Mayıs 1948). *Akyokuş*, S.107: 2.
- Cirit ve Kalkan Kursu, (24 Mayıs 1948). *Ekekon*, S.2822: 2.
- Çalikoğlu, Erem, (5 Haziran 1940). Hastabakıcı Kursları, *Ekekon*, S.1379: 2.
- Daktilo Kursu İmtihani, (6 Mart 1946). *Selçuk*, S.34: 1.
- Daktilo Kursu İmtihanları, (21 Birinci teşrin 1943). *Ekekon*, S.2121: 2.
- Daktilo Kursu, (14 Mayıs 1942). *Ekekon*, S.1887: 2.
- Daktilo Kursu, (21 Mayıs 1948). *Akyokuş*, S.107: 2.
- Daktilo Kursu, (30 Mart 1943). *Ekekon*, S.2029: 3.
- Daktilo Kursu, (5 Aralık 1945). *Selçuk*, S.8: 3.
- Daktilo Kursuna Girenlerin Diplomaları, (17 Nisan 1937). *Yeni Ses*, S.453: 2.
- Dikiş Kursu, (5 Ekim 1948). *Selçuk*, S.295: 2.
- Dikiş-Nakiş Kursu, (13 Temmuz 1948). *Selçuk*, S.272: 2.
- Ekekon*, (12 Haziran 1943). S.2050: 2.
- Ekekon*, (4 Haziran 1948). S. 2827: 2.
- Fransızca ve İngilizce Kursları Bitti, (31 Ağustos 1949). *Ekekon*, S.3013: 2.
- Gönüllü Hastabakıcı Kursu, (4 Haziran 1940). *Ekekon*, S.1378: 2.
- Halk Dershaneleri Kurs Belgeleri, (20 Mart 1945). *Ekekon*, S.2334: 2.
- Halk Dershaneleri, (1 Haziran 1949). *Ekekon*, S.2977: 2.
- Halk Dershaneleri, (24 Aralık 1948). *Ekekon*, S.2909: 1.
- Halk Dershaneleri, (27 Şubat 1946). *Selçuk*, S.32: 2.
- Halk Dershanelerinde Kazananlara Belgeleri Verildi, (31 Mart 1945). *Ekekon*, S.2338: 2.
- Halk Dershanelerinin Sonuçları, (18 Mart 1935). *Yeni Ses*, S.296: 2.
- Halkevi Atıcılık Kursu, (11 Temmuz 1949). *Ekekon*, S.2994: 3.
- Halkevi Çalışmaları, (10 Şubat 1950). *Ekekon*, S.3081: 2-3.
- Halkevi Çalışmaları, (14 Aralık 1945). *Ekekon*, S.2446: 3.
- Halkevi Çalışmaları, (23 Ocak 1946). *Ekekon*, S.2463: 2.
- Halkevi Çalışmaları, (27 Ocak 1945). *Ekekon*, S.2311: 2.
- Halkevi Çalışmaları, (31 Mayıs 1948). *Akyokuş*, S.111: 1.
- Halkevi Çalışmaları, (31 Mayıs 1948). *Akyokuş*, S.111: 1.
- Halkevi Çalışmaları, (5 Mart 1935). *Yeni Ses*, S.79: 1.
- Halkevi Çalışmaları, (5 Ocak 1949). *Ekekon*, S.2914: 1.

- Halkevi Çalışmaları, (6 Haziran 1947). *Ekekon*, S.2674: 3.
- Halkevi Çalışmaları, (8 Mart 1948). *Akyokuş*, S.75: 1.
- Halkevi Çalışmaları, (Ocak-Şubat-Mart, Birinci Kânun 1945). *Konya*: 63.
- Halkevi Daktilo Kursu İmtihanları Yapıldı, (9 Mart 1948). *Selçuk*, S.236: 2.
- Halkevi Daktilo Kursu, (30 Nisan 1948). *Akyokuş*, S.98: 1.
- Halkevi Haberleri, (17 Mayıs 1946). *Ekekon*, S.2512: 2.
- Halkevi Haberleri, (20 Mart 1946). *Ekekon*, S.2487: 1.
- Halkevi Haberleri, (20 Mart 1946). *Ekekon*, S.2487: 1.
- Halkevi Haberleri, (27 Mart 1946). *Ekekon*, S.2490: 2.
- Halkevi Kurslar Komitesinin Yeni Bir Faaliyeti, (30 İkinci kânun 1943). *Ekekon*, S.2008: 2.
- Halkevi Kurslar Komitesinin Yeni Bir Faaliyeti, (30 İkinci kânun 1943). *Ekekon*, S.2008.
- Halkevi Kursları, (13 Ağustos 1948). *Selçuk*, S.280: 2.
- Halkevi Kursları, (21 Temmuz 1945). *Ekekon*, S.2386: 2.
- Halkevi Kursları, (3 Mayıs 1942). *Ekekon*, S.1898: 1.
- Halkevi Kursları, (3 Mayıs 1942). *Ekekon*, S.1898: 1.
- Halkevi Kursları, (3 Mayıs 1942). *Ekekon*, S.1898: 1.
- Halkevi Muhtelif Kurslar Açıyor, (29 Birinci Kânun, 1936). *Yeni Ses*, S.382: 2.
- Halkevi Reisliğinden, (27 Mayıs 1944). *Ekekon*, S.2210: 2.
- Halkevi Reisliğinden, (3 Mayıs 1942). *Ekekon*, S.1880: 3.
- Halkevi Yıllık Çalışması, (21 Şubat 1950). *Ekekon*, S.3088: 1-2.
- Halkevinde Atıcılık Kursu, (8 Haziran 1949). *Ekekon*, S.2980: 2.
- Halkevinde Bando, Caz Kursu, (10 Şubat 1950). *Babalık*, S.7315: 1.
- Halkevinde Bir Bando Kursu Açıldı, (16 Nisan 1948). *Ekekon*, S.2806: 3.
- Halkevinde Çeşitli Kurslar, (30 Temmuz 1948). *Selçuk*, S.277: 2.
- Halkevinde Çiçek ve Çelenk Kursu Açılıyor, (26 Haziran 1945). *Ekekon*, S.2375: 2.
- Halkevinde Daktilo Kursu Açıldı, (3 Aralık 1945). *Ekekon*, S.2441: 2.
- Halkevinde Daktilo Kursu Açılıyor, (21 Kasım 1945). *Ekekon*, S.2436: 2.
- Halkevinde Daktilo Kursu Açılıyor, (28 Kasım 1945). *Ekekon*, S.2439: 2.
- Halkevinde Daktilo Kursu, (16 Şubat 1949). *Ekekon*, S.2932: 1.
- Halkevinde Daktilo Kursunda Muvaffak Olanlar, (24 Ağustos 1937). *Yeni Ses*, S.482: 2.
- Halkevinde Fizik Kursu, (25 Ağustos 1942). *Ekekon*, S.1444: 2.
- Halkevinde Fizik-Kimya Kursu, (11 Ağustos 1948). *Ekekon*, S.2854: 2.
- Halkevinde Fotoğraf Kursu, (2 Temmuz 1947). *Ekekon*, S.2685: 2.
- Halkevinde Fransızca Kursu, (14 Mart 1949). *Ekekon*, S.2943: 2.

- Halkevinde Fransızca Kursu, (6 Temmuz 1949). *Ekekon*, S.2992: 2.
- Halkevinde Fransızca, Almanca ve Muhasebe Kursları, (30 Kânunuevvel 1932). *Yeni Anadolu*, S.221: 2.
- Halkevinde İngilizce Kursu Pazartesi Günü Başlıyor, (21 Ocak 1948). *Ekekon*, S.2769: 2.
- Halkevinde İngilizce Kursu, (12 Ekim 1949). *Ekekon*, S.3029: 3.
- Halkevinde İngilizce Kursu, (18 Aralık 1946), *Ekekon*, S.2601: 2.
- Halkevinde İngilizce Kursu, (29 Eylül 1948). *Ekekon*, S.2875: 2.
- Halkevinde İngilizce ve Stenografi Kursu Açılıyor, (22 Mayıs 1946). *Ekekon*, S.2514: 2.
- Halkevinde Kimya ve Tabiiye Kursları Açılıyor, (17 Ekim 1945). *Ekekon*, S.2422: 2.
- Halkevinde Kurslar Açılıyor, (14 Temmuz 1945). *Ekekon*, S.2383: 2.
- Halkevinde Kurslar ve Sosyal Yardım Faaliyeti, (20 Temmuz 1944). *Ekekon*, S.2233: 2.
- Halkevinde Kurslar ve Sosyal Yardım Faaliyeti, (31 Birinci Kânun 1934). *Ekekon*, S.2233: 2.
- Halkevinde Kurslar, (1 Nisan 1949). *Ekekon*, S.2951: 2.
- Halkevinde Kurslar, (1 Nisan 1949). *Ekekon*, S.2951: 2-3.
- Halkevinde Kurslar, (18 Aralık 1941). *Ekekon*, S.1941: 2.
- Halkevinde Kurslar, (18 Aralık 1942). *Ekekon*, S.1941: 2.
- Halkevinde Kurslar, (4 Mayıs 1949). *Ekekon*, S.2565: 2.
- Halkevinde Kurslar, (7 Aralık 1948). *Selçuk*, S.312: 2.
- Halkevinde Milli Saz Kursu Açılıyor, (3 Aralık 1945). *Selçuk*, S.6: 3.
- Halkevinde Resim Çalışmaları, (13 Ekim 1947). *Ekekon*, S.2728: 2.
- Halkevinde Resim Kursu Açıldı, (11 Ağustos 1945). *Ekekon*, S.2395: 2.
- Halkevinde Stenografi Kursu Açılıyor, (29 Haziran 1946). *Selçuk*, S.67: 2.
- Halkevinde Stenografi Kursu Açılıyor, (7 Ocak 1948). *Ekekon*, S.2763: 1.
- Halkevinde Şoför Kursu Açıldı, (7 Eylül 1948). *Selçuk*, S.287: 2.
- Halkevinde Teknik Kursları Açılacak, (28 Haziran 1945). *Ekekon*, S.2376: 2.
- Halkevinde Yardımcı Hastabakıcı Kursu, (7 Haziran 1940). *Ekekon*, S.1381: 2-3.
- Halkevinde Ziraat Kursu, (4 Mart 1944). *Ekekon*, S.2174: 2.
- Halkevinde, (13 Kânunuevvel 1932). *Yeni Anadolu*, S.206: 2.
- Halkevinde, (14 Kasım 1946). *Babalık*, S.6733: 2.
- Halkevinde, (14 Kasım 1946). *Babalık*, S.6733: 2.
- Halkevinde, Keman, Mandolin, Piyano ve Millî Saz Kursları Açılıyor, (14 Kasım 1946). *Babalık*, S.6733: 2.
- Halkevinde, Matematik ve Dikiş Kursları Açılıyor, (25 Haziran 1948). *Selçuk*, S.267: 2.
- Halkevinde: Milli Saz, (19 Mart 1948). *Akyokuş*, S.80: 1.
- Halkevinden, (22 Nisan 1944). *Ekekon*, S. 2175: 2.

- Halkevinden, Fransızca ve Daktilo Kursları, (19 Ağustos 1943). *Ekekon*, S.2095: 2.
- Halkevinin Önemli Bir Teşebbüsü, (8 Mayıs 1943). *Ekekon*, S.2050: 2.
- Halkevinin Yeni Kursları, (19 Ocak 1948). *Ekekon*, S.2768: 2.
- Hesap; Hendese Kursları, (24 Birinci teşrin 1939). *Ekekon*, S.1195: 3.
- İlkokul Kursu, (12 Haziran 1943). *Ekekon*, S.2065: 3.
- İngilizce Dersleri, (11 Temmuz 1942). *Ekekon*, S.1926: 2.
- İngilizce Kursu, (11 Temmuz 1942). *Ekekon*, S.1926: 2.
- İngilizce kursu, (23 Mayıs 1942). *Ekekon*, S.1904: 3.
- İngilizce Kursu, (27 Temmuz 1946). *Babalık*, S.6689: 2.
- İstiklâl Marşı İçin Halkevinde Kurs, (3 Teşrin-i evvel 1933). *Babalık*, S.4251: 2.
- Kalkan Kursu Yarın Açılıyor, (28 Mayıs 1948). *Ekekon*, S.2824: 2.
- Kardaş, Abdulaziz, (Summer 2014) Cumhuriyet Dönem'inde Bir Modernleşme Hareketi Olarak Siirt Halkevleri ve Halkodaları (1934-1951), *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/7*, p. 411-444, Ankara-Turkey
- Kayak Kursu, (14 Ocak 1949). *Ekekon*, S.2918: 1.
- Kayak Kursu, (31 Aralık 1948). *Selçuk*, S.319: 2.
- Kayakçılar Tavusbaba Dağına Gittiler, (10 Ocak 1949). *Ekekon*, S.2916: 1.
- Kış Sporları X, (21 İkinci Kânun 1937). *Yeni Ses*, S.392: 2.
- Konya Halkevi Başkanlığından, (29 Birinci Kânun 1936). *Yeni Ses*, S.382: 2.
- Konya Halkevi Muhtelif Komiteler Mesaisi, (29 Teşrin-i evvel 1933). *Babalık*, S.4270: 14.
- Konya Halkevinde, (29 Temmuz 1943). *Ekekon*, S.2085: 3.
- Köy Muhtarlarına Ders, (29 Mart 1948). *Ekekon*, S.84: 1.
- Kurs Belgeleri, (22 Mart 1945). *Ekekon*, S.2334: 2.
- Kurslar Açıldı, (9 Mart 1946). *Selçuk*, S.35: 2.
- Kurslar Komitesi, (31 Mayıs 1948). *Akyokuş*, S.111: 1.
- Matematik Kursu, (13 Temmuz 1948). *Selçuk*, S.272: 2.
- Millet Mektepleri, (11 İkinci teşrin 1944). *Ekekon*, S.2280: 2.
- Muhtarlar Kursları, (28 Nisan 1948). *Akyokuş*, S.97: 1.
- N. A, Halkevinde Kurslar, (2 Ağustos 1948). *Ekekon*, S.2852: 3.
- Nakış Kursu, (19 İkinci kânun 1943). *Ekekon*, S.2003: 3.
- Nakış Kursu, (6 Şubat 1943). *Ekekon*, S.2011: 2.
- Okuma Yazma Kursları, (6 Mart 1946). *Selçuk*, S.34: 2.
- Okuma Yazma, Lisan, Daktilo Dersleri Verilecektir, (29 Birinci Kânun 1936). *Yeni Ses*, S.382: 2.
- Oto-Şoförlük Kursu, (13 Temmuz 1948). *Selçuk*, S.272: 2.

Resim Kursu Çalışmasını Bitirdi, (6 Mart 1945). *Ekekon*, S.2327: 2.

Resim Kursu, (11 Ağustos 1945). *Ekekon*, S.2380: 2.

Resim Kursu, (12 Eylül 1944). *Ekekon*, S.2257: 4.

Resim Kursu, (22 Nisan 1943). *Ekekon*, S.2403: 2.

Ressam Geldi, (7 Eylül 1944). *Ekekon*, S.2255: 3.

Riyaziye Kursu, (31 Birinci kânun 1934). *Yeni Ses*, S.39: 2.

Saz Kursu, (16 Nisan 1942). *Ekekon*, S.1888: 2.

Saz Kursu, (18 Haziran 1942). *Ekekon*, S.1912: 2.

Cumhuriyet Savcılığının Açık Teşekkürü (12 Ocak 1946), *Selçuk*, S.19: 3.

Cezaevinde Kurs, (26 Aralık 1945), *Selçuk*, S.14: 2.

Selçuk, (27 Ocak 1950). S.436: 2.

Stenografi Kursu Açıldı, (3 Temmuz 1946). *Selçuk*, S.68: 2.

Stenografi Kursu, (4 Eylül 1946). *Selçuk*, S.85: 2.

Şoför Kursu, (30 Temmuz 1948). *Selçuk*, S.277: 2.

Varlık Nesrin, (8 Haziran 1940). Bir Genç Kızın Notu: Hastabakıcılık, *Ekekon*, S.1382: 3.

Yeni Ses, (23 İkinci Kânun 1937). Sayı:393: 2.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Ziraî Bir Kurs Açılıyor, (17 Ağustos 1943). *Ekekon*, S.2094: 2.